

Osteologinen analyysi
Hamina, varuskunta-alue 2011
Kati Salo

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1. Johdanto	3
2. Tavoitteet	3
3. Materiaali ja metodit	3
3.1 Materiaalin kuvaus	3
3.2 Luiden anatominen jakauma	3
3.3 Kuoliniän määrittäminen	4
3.4 Sukupuolen määrittäminen	5
3.5 Pituusarviot	6
3.6 Havaitut poikkeavuudet luustossa	6
4. Tulokset	7
Vainaja 1	7
Vainaja 2	9
Vainaja 3	10
Vainaja 4	13
Vainaja 6	14
Vainaja 7	15
Vainaja 8	16
Vainaja 9	16
Vainaja 10	18
Vainaja 11	19
Vainaja 12	20
Vainaja 13	21
Vainaja 14	22
Vainaja 15	23
Vainaja 16	24
Vainaja 17	26
Vainaja 18	27
Vainaja 19	28
Vainaja 20	29
Vainaja 21	30
Vainaja 22	32
Vainaja 23	33
Vainaja 24	34
Vainaja 25	35
Vainaja 26	36
Vainaja 27	37
Vainaja 28	38
Vainaja 29	39
Vainaja 30	40
Vainaja 31	42
5. Yhteenveto ja tulkinta	44
6. Latina-Suomi sanasto	50
7. Lähteet	54
7.1 Painetut lähteet	54
7.2 Painamattomat lähteet	55

Liite 1 Perustaulukko haudoista analysoiduista luista

Liite 2 Kuoliniän määrittys
Liite 3 Sukupuolen määrittys
Liite 4 Pituusarviot
Liite 5 Patologiat

Kuvat: Markku Haverinen/Museovirasto

1. Johdanto

Tässä raportissa käsitellään palamattomia ihmisluita, jotka löydettiin Haminan varuskunta-alueen kaivauksilla 2011. Luut ajoittuvat 1700- luvulle. Kaivausten yhteydessä löydettiin 33 vainajan luita. Näitä hautauksia on tässä raportissa käsitelty suljettuina löytöinä. Irtoluita löydettiin ainoastaan 4 kappaletta ja ne on luetteloitu yksiköittäin.

2. Tavoitteet

Raportin tarkoituksena on tunnistaa luut anatomisesti, tehdä ikä- ja sukupuolimääritykset, laskea pituusarviot sekä tunnistaa mahdolliset luustossa näkyvät sairauksien merkit ja muut poikkeavuudet (geneettiset merkkitekijät). Raportin lopussa on lyhyt yhteenveto ja tulkinta.

3. Materiaali ja metodit

Luut tunnistettiin lajeittain anatomisesti ja määritettiin kummalta puolelta luustoa ne ovat (dexter=oikea, sinister=vasen). Tunnistetut luut luettelointiin haudoittain. (ks. liite 1). Hampaat luettelointiin FDI (Federation Dentaire Internationale) systeemin mukaan, niin että yläleuan oikean puolen (Maxilla dx.) hampaat saivat numerot 11-18, yläleuan vasemman puolen (Maxilla sin.) hampaat saivat numerot 21-28, alaleuan vasemman puolen (Mandibula sin.) hampaat saivat numerot 31-38 ja alaleuan oikean (Mandibula dx.) puolen hampaat saivat numerot 41-48. Maitohampaat (Deciduous) saivat numerot 51-55 (Maxilla dx.), 61-65 (Maxilla sin.), 71-75 (Mandibula sin.) ja 81-85 (Mandibula dx.).

3.1 Materiaalin kuvaus

Kaikki luut olivat palamattomia. Suurin osa luista pystyttiin tunnistamaan anatomisesti ja vain joitain pieniä luun kappaleita ei pystytty tunnistamaan. Vaikeimpia tunnistettavia olivat pienten lasten epifyysit eli luiden päät. Luut olivat hyvässä kunnossa eli ne olivat pääsääntöisesti säilyneet kokonaan ehjinä. (Säilymisasteesta kertovat raportin kuvituksena olevat graafiset kuvaajat ja valokuvat.)

3.2 Luiden anatominen jakauma

Luiden anatominen jakauma on esitetty taulukossa (liite 1) ja graafisesti haudoittain.

3.3 Kuoliniän määrittäminen

Kuoliniän määrittäminen perustuu keskenkasvuilla yksilöillä lähinnä hampaiden puhkeamiseen (Ubelaker 1989), sillä se on tarkoin käytössä oleva menetelmä ja sairauksien aiheuttamat kasvuhäiriöt vaikuttavat vähiten hampaiden kehitykseen. Keskenkasvuisten ikämäärittämiä tehtiin myös luun pään (epifyysi) kiinnikasvamisen luun varteen (diafyysi) perustella (Scheuer and Black 2004). Myös pitkien luiden (ossa longa) mittausta käytettiin apuna keskenkasvuisten ikämäärittäksessä (Ubelaker 1989).

Aikuisten ikämäärittämiä perustuvat hampaiden kulumiseen (Buikstra et al. 1994:52-53, Varrela 1996:24), kallonsaumojen umpeutumiseen (suturasynostosis) (Meindl and Lovejoy 1985), solisluun (Clavicula) rintalastan puoleisen (facies sternalis) pään muutoksiin ja lantioluussa (Coxae) iän mukana tapahtuviin muutoksiin (pubic symfysis, facies auricularis) (Brooks and Suchey 1990:227-238, Lovejoy et al. 1985). Aikuisten yksilöiden kuoliniän määrittäminen on vaikeampaa kuin keskenkasvuisten ja mahdollisuuksien mukaan olisi hyvä käyttää useaa eri menetelmää tarkempien tulosten saavuttamiseksi.

Kuoliniän määrittäksissä käytettiin Sjøvoldin (1978) kehittämää ikäluokitusta:

Infant	-1 vuotta
Infans I	0-7 vuotta
Infans II	5-14 vuotta
Juvenilis	10-24 vuotta
Adultus	18-44 vuotta
Maturus	35-64 vuotta
Senilis	50-79 vuotta
Adult	Sisältää ryhmät Adultus, Maturus ja Senilis

3.4 Sukupuolen määrittäminen

Morfologinen sukupuolenmäärittäminen perustuu kallossa (Cranium), alaleuassa (Mandibula) ja lantionluissa (Coxae) oleviin sukupuolen määrittämiseen soveltuviin kohtiin (During 2000:19-29, Buikstra et al. 1994 :18-20):

Kallo (Cranium):

- Glabella:** Otsaluun osa silmäkuoppien yläpuolella, joka on miehillä voimakkaammin ulostyöntävä.
- Margo supraorbitalis:** Silmäkuopan yläreuna, joka on terävämpi naisilla
- Tuber frontale:** Otsaluun muoto on litteämpi miehillä, korkeampi naisilla
- Tuber parietale:** Päälaenluun muoto on litteämpi miehillä, korkeampi naisilla
- Processus mastoideus:** Ohimoluun korvakäytävän takana oleva osa on voimakkaampi miehillä
- Arcus zygomaticus:** Poskiluun kaari jatkuu taemmas miehillä
- Protuberantia occipitalis externa:** Takaraivonluun lihasten kiinnityskohta on voimakkaampi miehillä
- Zygomaticum:** Poskiluu on voimakkaampi ja ulostyöntävämpi miehillä
- Nasale:** Nenäluun yläosa, joka on syvemmällä miehillä kuin naisilla (ks. myös Glabella)

Alaleuka (Mandibula):

- Angulus mandibularis:** Alaleuan kulma, joka on miehillä suurempi ja jossa miehillä on suuremmat lihasten kiinnityskohdat
- Trigonum mandibularis:** Alaleuan etuosa, joka on miehillä voimakkaampi

Lantionluu (Coxae):

- Sulcus preauricularis:** (ks. During 2000:22)
- Incisura ishiadica major:** (ks. During 2000:22)
- Facies auricularis:** Ristiluun kiinnityskohta lantionluussa joka on miehillä koholla ja naisilla tasainen tai hieman kuopalla

Metriseen sukupuolenmäärittämiseen käytettiin pääasiassa reisiluun pallonivelen (Caput Femuris), olkaluun pallonivelen (Caput Humerus) ja varttinäluun (Radius) yläosan nivelpinnan (Caput) sekä lapaluun (Scapula) nivelpinnan (Glenoid) mittausta (During 2000, Bass 1995). Myös hampaiden koko mitattiin.

Sukupuolenmäärittämisessä käytettiin luokitusta:

Hypermaskuliininen:	M
Maskuliininen:	M?
Allofyysi:	?
Feminiininen:	F?
Hyperfeminiininen	F

3.5 Pituusarviot

Vainajien pituusarvioita pyrittiin tekemään mittaamalla pitkät luut. Mittaukset tehtiin osteometrisellä laudalla. Laskelmissa käytettiin Trotter:in ja Gleser:in (Trotter et al. 1952, 1958) valkoihoisille miehille ja naisille kehittämiä pituuskaavoja sekä Sjøvold:in (1990) kaukaasialaiselle rodulle kehittämiä pituuskaavoja.

3.6 Havaitut poikkeavuudet luustossa

Patologiat, morfologiset ja geneettiset poikkeavuudet pyrittiin rekisteröimään, kun niitä havaittiin. Hammaskiven (Calculus) määrän arvioimisessa käytettiin Brothwell:in (1981:155) kolmiportaista luokitusta. Hammasmädän (Caries) koko mitattiin työntömitalla. Molemmista pyrittiin lisäksi mainitsemaan hampaan pinta, jolla ne ovat. Cibra orbitalia luokiteltiin kolmiportaisella asteikolla (Steckel et al. 2006). Lapsuuden aikaisesta sairaudesta tai ravintoainepuutoksesta kertovat merkit hammaskiilteessä (Hypoplasia) rekisteröitiin aina kun ne kynnellä koettamalla tuntuivat. Niiden sijainti mitattiin työntömitalla kiilteen ja juuren yhtymäkohdasta (CEJ), jotta pystyttäisiin arvioimaan ikä, jolloin muutokset ovat syntyneet (Goodman et al. 1980). Nikamissa olevat nivelmuutokset luokiteltiin Sager:in (1969) mukaan. Muut muutokset kuvailtiin mahdollisimman tarkasti, missä ne sijaitsevat ja millaisia muutoksia on nähtävissä. Patologisista luista on otettu digitaalikuvat. Digitaalikuvat on tallennettu Museoviraston Web-Muskettiin päänumerolla DG 2225. Lisäksi kaikista luista on otettu röntgenkuvat Helsingin yliopiston Hjelt instituutin oikeuslääketieteen osastolla. Tässä yhteydessä on syytä siis esittää kiitokset röntgenkuvausmahdollisuudesta oikeuslääketieteen erikoislääkäri Katarina Vaahteralle. Röntgenkuvien tulkinnessa on luvannut auttaa röntgenlääkäri Anna Föhr.

4. Tulokset

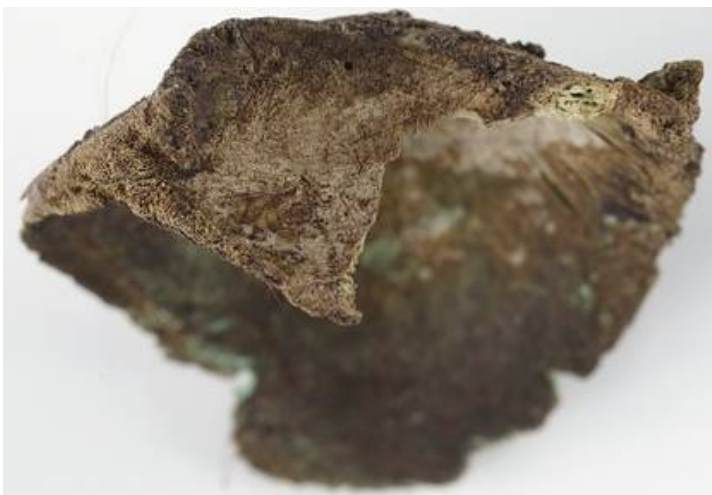
Vainaja 1

Kuva 1. Vainajan 1 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä C-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Otsaluussa (Frontale) silmakuopan yläosassa (Orbita) on uuden luun muodostusta (woven bone formation). Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

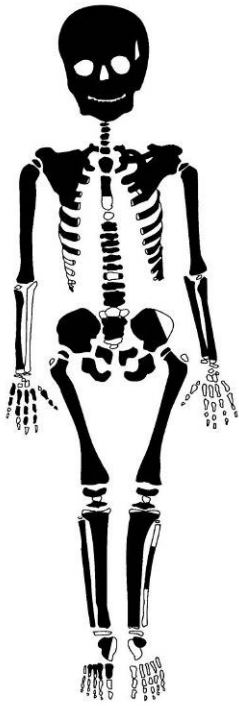
Kuva 2. Otsaluussa (Frontale) silmakuopan yläosassa (Orbita) uuden luun muodostusta

Kuvat 3-6. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

Vainaja 2

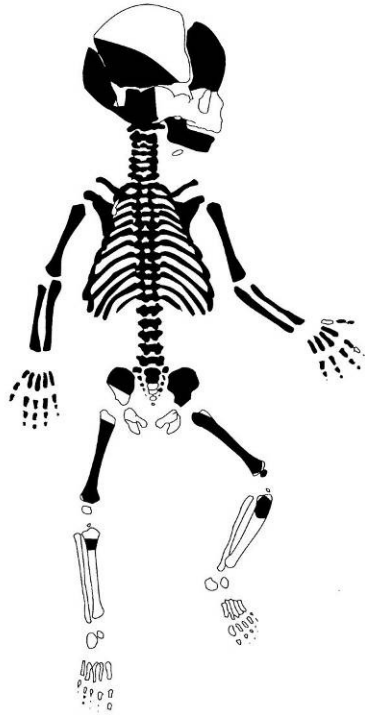
Kuva 7. Vainajan 2 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 2-3 vuotta)

Hammaslääkärit: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Puutostaudit: Silmäkuopan yläreunassa on reikäisyyttä (Cribra orbitalia). Se saattaa liittyä keripukkiin tai raudanpuuteanemiaan. Pitkien luiden diafyysien päissä on heikkolaatuista luuta. Se voi johtua ainakin keripukista tai D-vitamiinin puutoksesta aiheutuvasta riisitaudista.

Vainaja 3

Kuva 8. Vainajan 3 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 1 vuotta)

Puutostaudit: Tällä vainajalla havaittiin useita D- vitamiinin puutoksesta johtuvan riisitaudin merkkejä. Otsaluun (Frontale) aukile (Fontanelle) ei ole umpeutunut, vaan kallon laella on ollut pehmeä, luuton kohta. Kynär- ja varttinäluiden (Radius, ulna) varren alaosa on hieman taipunut, metafyyssi on levinnyt ja pitkien luiden päissä on havaittavissa heikompilaatuista luuta. Myös kylkiluiden (Costae) rintalastan puoleiset päät ovat trumpettimaiset.

Silmäkuopan yläreunassa on uuden luun muodostusta (Cribra orbitalia). Se saattaa liittyä keripukkiin tai raudanpuuteanemiaan. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

Kuva 9. Otsaluun (Frontale) aukile (Fontanelle) ei ole umpeutunut, vaan kallon laella on ollut pehmeä, luuton kohta

Kuva 10. Kynär- ja värttinäluiden (Radius, ulna) varren alaosa on hieman taipunut, metafyyysi on levinnyt ja luiden päissä on havaittavissa heikompilaatuista luuta.

Kuva 11. Kylkiluun (Costa) rintalastan puoleinen pää on trumpettimainen

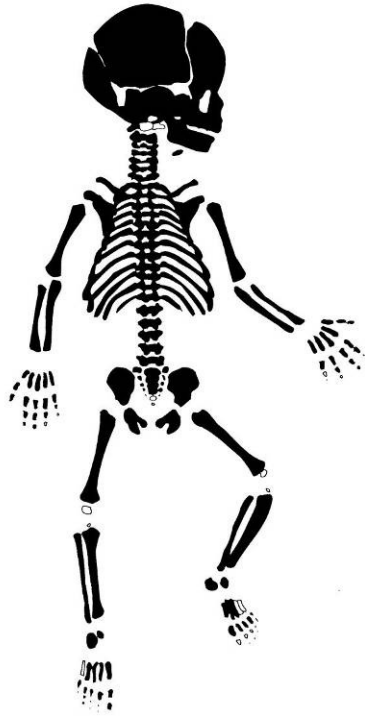

Kuva 12. Silmäkuopan yläreunassa uuden luun muodostusta (woven bone formation).

Kuva 13. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä lapaluussa (Scapula, spina superior).

Vainaja 4

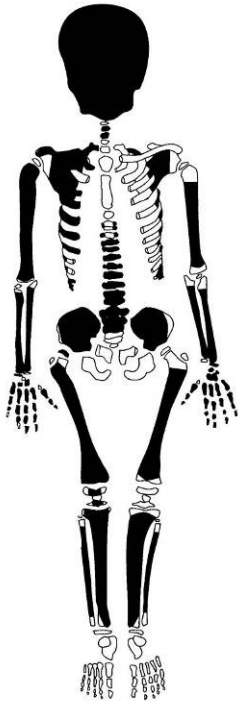

Kuva 14. Vainajan 4 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0,5 vuotta)

Patologiat: Luut olivat harvinaisen terveen näköiset, joten voi olettaa että vainaja on kuollut yllättäen johonkin tautiin, esimerkiksi virusinfektioon.

Vainaja 6

Kuva 15. Vainajan 6 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 4 vuotta)

Hammasairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Vainaja 7

Kuva 16. Vainajan 7 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 1 vuotta)

Puutostaudit: Tällä vainajalla havaittiin mahdollisesti D- vitamiinin puutoksesta johtuvan riisitaudin merkkejä. Sääriluiden (Tibia) varren alaosa on hieman taipunut.

Tartuntataudit: Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) ja pääläenluissa (Parietale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta.

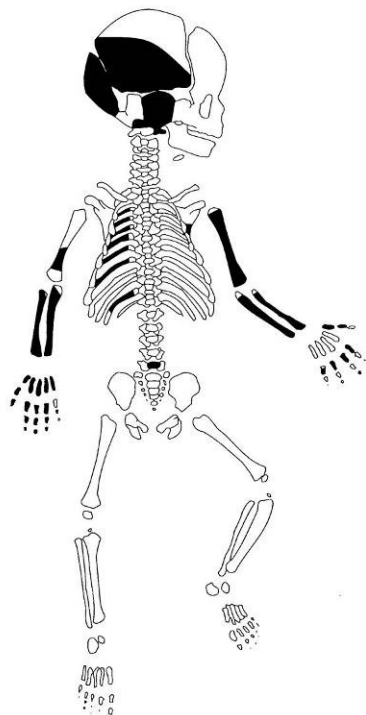
Kuvat 17-18. Takaraivonluussa (Occipitale) ja pääläenluissa (Parietale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta.

Vainaja 8

Kuoliniän määrittäminen: Lapsi. Vainajasta oli säilynyt ainoastaan pieni luunpala, jonka perusteella ei voitu määrittää muuta kuin että vainaja on kuollut keskenkasvuena.

Vainaja 9

Kuva 19. Vainajan 9 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 1 vuotta)

Puutostaudit: Kyynär- ja varttinäluiden (Radius, ulna) varren alaosa on hieman taipunut, metafyyssi on levinnyt ja pitkien luiden päissä on havaittavissa heikompilaatuista luuta. Nämä löydökset viittaavat D-vitamiinin puutoksesta johtuvaan riisitautiin.

Tartuntataudit: Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) ja pääläenluissa (Parietale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta. Vasemman olkaluun (Humerus sin.) alaosassa (fossa coronoidea) on kerroksittaista uuden luun muodostusta.

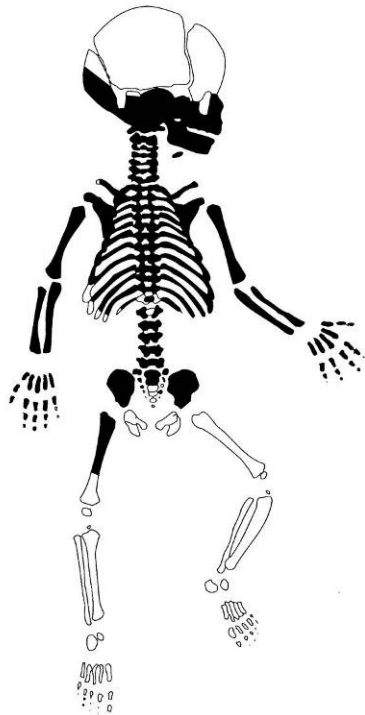

Kuva 20. Kyynär- ja varttinäluiden (Radius, ulna) varren alaosa on hieman taipunut, metafysi on levinyt ja pitkien luiden päissä on havaittavissa heikompilaatuista luuta. Nämä löydökset viittaavat D-vitamiinin puutoksesta johtuvaan riisitautiin.

Kuva 21. Vasemman olkaluun (Humerus sin.) alaosassa (fossa coronoidea) on kerroksittaista uuden luun muodostusta.

Vainaja 10

Kuva 22. Vainajan 10 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

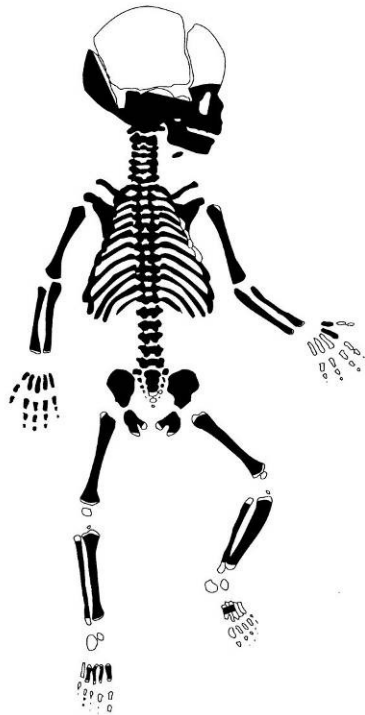
Puutostaudit: Lieviä merkkejä C-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin.

Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) ja kitaluussa (Sphenoidale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Kuva 23. Vainajan 10 patologisia luita

Vainaja 11

Kuva 24. Vainajan 11 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

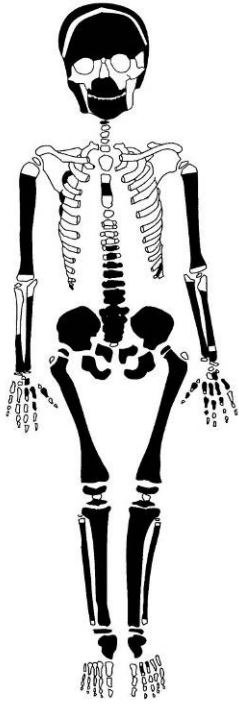
Kuoliinän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä C-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), Yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus), lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Kuva 25. Vainajan 11 patologisia luita

Vainaja 12

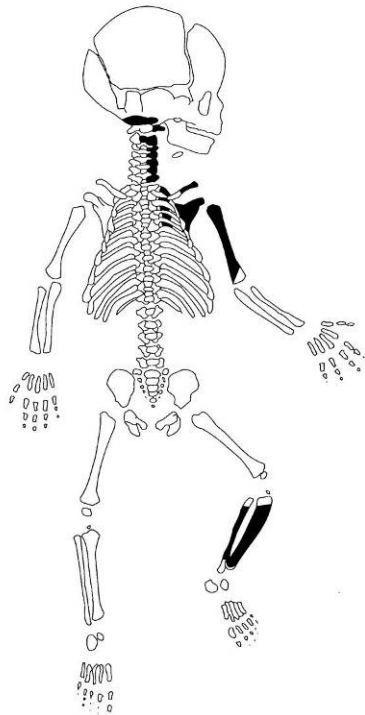

Kuva 26. Vainajan 12 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 5 vuotta)

Hammasairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Vainaja 13

Kuva 27. Vainajan 13 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

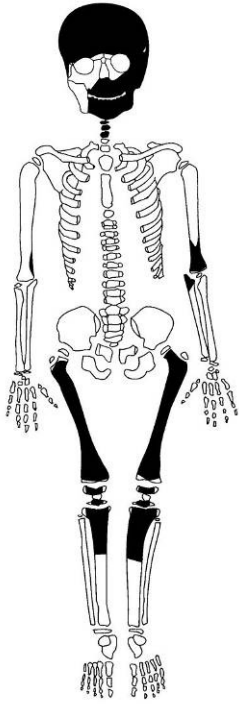
Kuoliinän määrittys: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

Kuva 28. Vainajan 13 patologisia luita

Vainaja 14

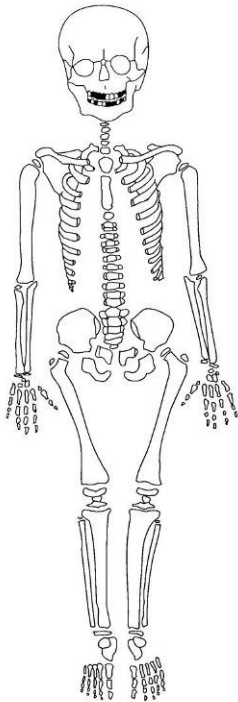

Kuva 29. Vainajan 14 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 2 vuotta)

Puutostaudit: Vainaja on kärsinyt hammaskiilteen kehitystä häirinnyttä, ns. kiillehypoplasiaa (Linear Enamel Hypoplasia) aiheuttaneesta puutostilasta tai vakavasta sairaudesta alle puolen vuoden ikäisenä.

Vainaja 15

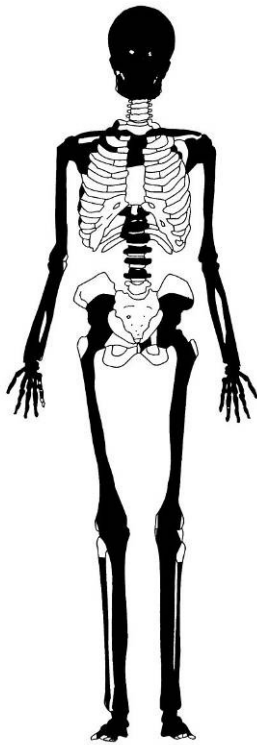
Kuva 30. Vainajan 15 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0-0,5 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta ja suurin osa näistä hampaita, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 16

Kuva 31. Vainajan 16 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Adultus (noin 25-30 vuotta)

Sukupuolenmäärittäminen: Mies

Pituusarvio: noin 171 cm

Hammassairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Tartuntataudit: Vainajan oikean sääriluun (Tibia dx.) varressa on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Samaa uuden luun muodostusta on myös ylempänä samassa luussa, verisuonien kanavan (foramen nutritium) kohdalla. Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista.

Vammat: Uloimmassa oikeassa kämmenpöydänluussa (McV dx.) on parantunut vamma (trauma). Tällaiset vammat ovat nykyään tyypillisiä nyrkkeilijöille.

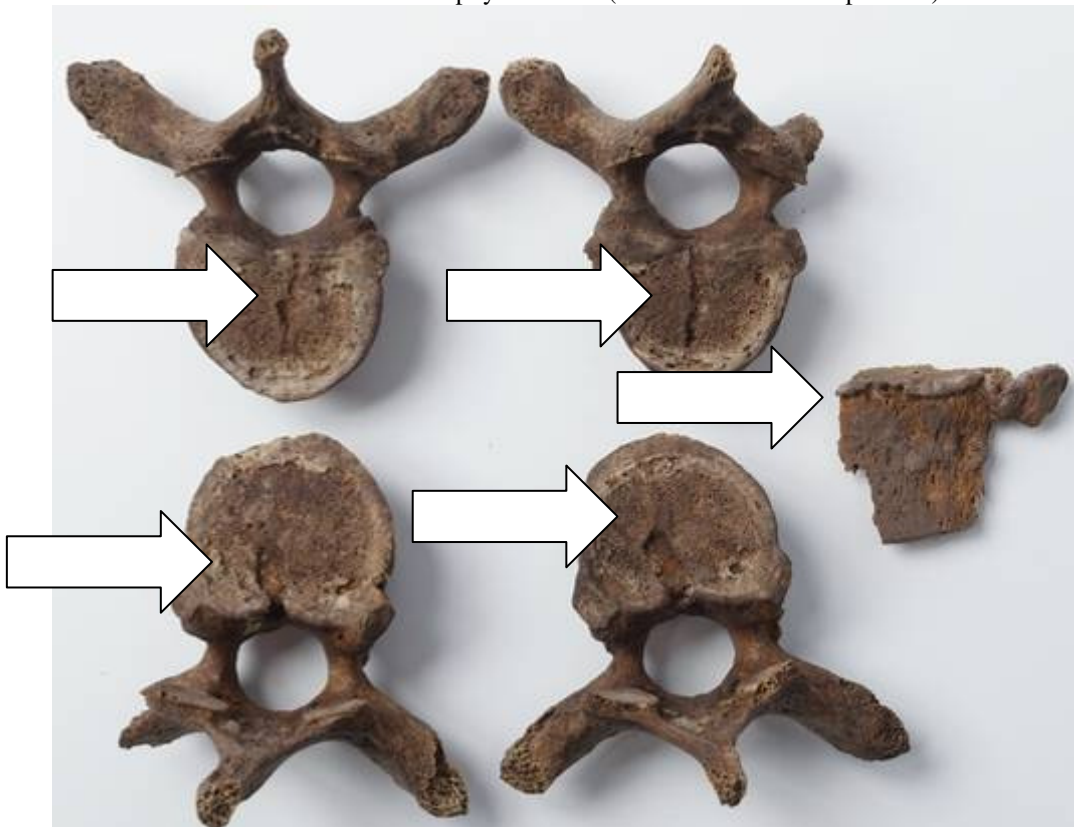
Nivelsairaudet: Nikamissa on ns. Schmorlsin hernioita. Välilevy on painautunut nikaman sisään mahdollisesti liian suurien painolastien kantamisen tai korkealta putoamisen seurauksena. Rinta- tai lannenikamassa (Vertebra thoracalis/lumbalis) on hieman nivelmuutoksia (osteofyyttejä).

Kuva 32. Uuden luun muodostusta sääriluussa

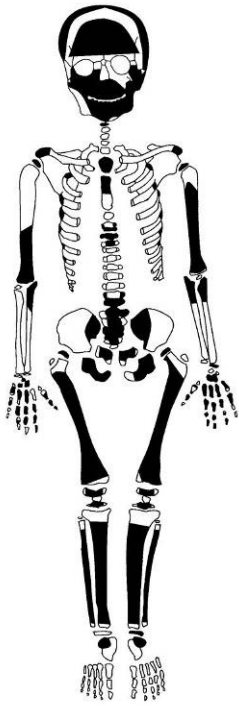

Kuva 33. Parantunut vamma kämmenpöydänluussa (vrt. sama luu toiselta puolelta)

Kuva 34. Schmorl'sin hernioita ja nivelmuutoksia nikamissa

Vainaja 17

Kuva 35. Vainajan 17 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 3 vuotta)

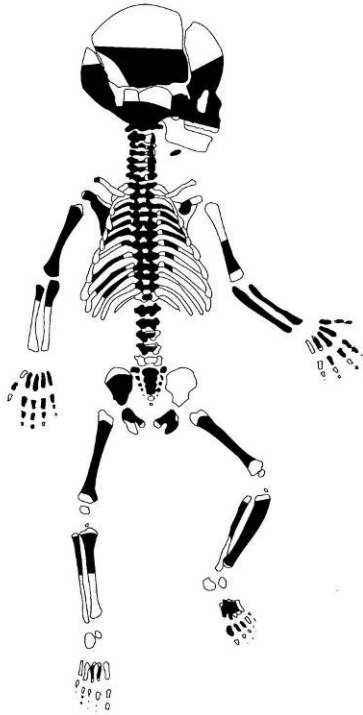
Hammasairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Tartuntataudit: Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale), otsaluussa (Frontale) pääläenluissa (Parietale) ja ohimoluussa (Temporale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta.

Kuva 36. Uuden luun muodostusta (valkeat kohdat) takaraivonluussa ja pääläenluissa, huomaa myös saumaluut (geneettinen merkkitekijä).

Vainaja 18

Kuva 37. Vainajan 18 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

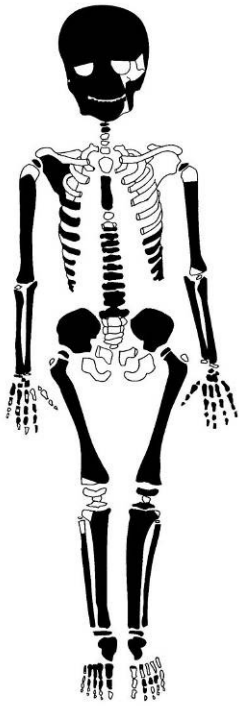
Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Kuva 38. Vainajan 18 patologiset luut

Vainaja 19

Kuva 39. Vainajan 19 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 5-6 vuotta, vanhimaksi elänyt lapsi)

Hammassairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Tartuntataudit: Vainajan kallon sisällä, otsaluussa (Frontale) päälaenluissa (Parietale) ja ohimoluussa (Temporale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta.

Vainaja 20

Kuva 40. Vainajan 20 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Otsaluussa (Frontale) silmakuopan yläosassa (Orbita) on uuden luun muodostusta. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus), yläleuan luussa (Maxilla, processus palatinus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Kuva 41. Vainajan 20 patologiset luut

Vainaja 21

Kuva 42. Vainajan 21 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Otsaluussa (Frontale) silmakuopan yläosassa (Orbita) on uuden luun muodostusta. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

Synnynnäiset poikkeamat: Takaraivonluun takaosassa (Occipitale, squama) on erotettavissa kolme osaa. Takaraivonluun muissa osissa on lisäksi harvinaisen suuret verisuonten/hermojen kanavat (Foramen nutritium). Tämä saattaa olla normaalivariaatio tai liittyä kehitysvammaan. Lisäksi vainajalla näyttäisi olevan kitalakihalkio, joka on yleinen erilaisissa kehitysvammoissa. Kitalaki on kuitenkin ohut ja se saattaa myös olla tuhoutunut keripukin ja tafonomian seurauksena.

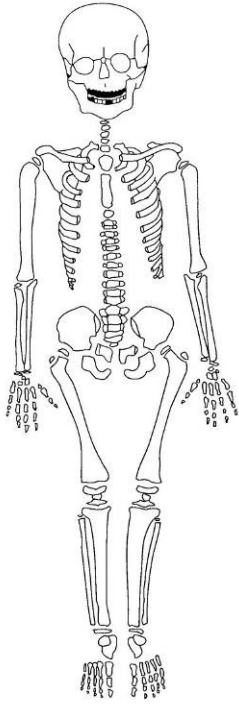
Kuva 43. Vainajan 21 patologiset luut

Kuva 44. Takaraivonluu

Vainaja 22

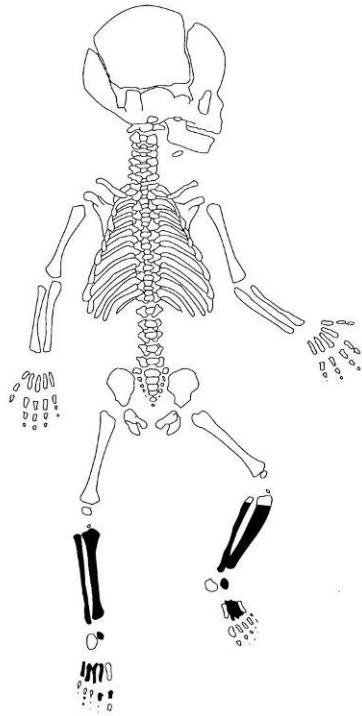

Kuva 45. Vainajan 22 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta ja suurin osa näistä hampaita, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 23

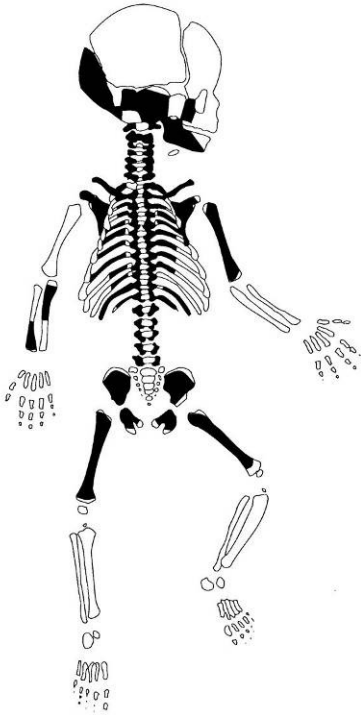

Kuva 46. Vainajan 23 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0-0,5 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta alaraajoista, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 24

Kuva 47. Vainajan 24 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliinän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin.

Poskiluussa (Zygomaticum) silmakuopan alaosassa (Orbita) on uuden luun muodostusta.

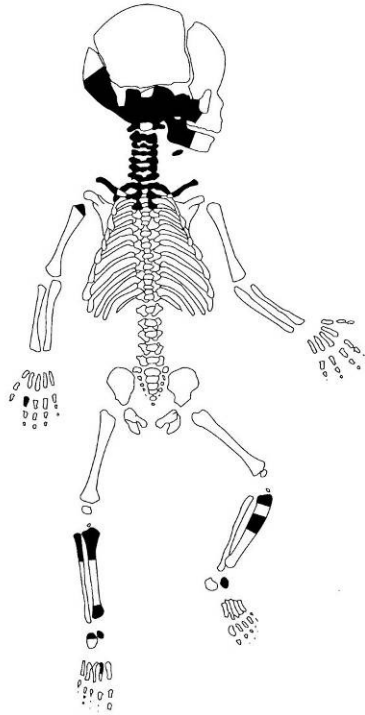
Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Tartuntataudit: Oikeassa ohimoluussa (Temporale dx.) on lyyttinen pesäke (abscess/cyst) joka saattaa olla välikorvantulehduksen aiheuttama tulehduspesäke (mastoiditis).

Kuva 48. Vainajan 24 patologiset luut

Vainaja 25

Kuva 49. Vainajan 25 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

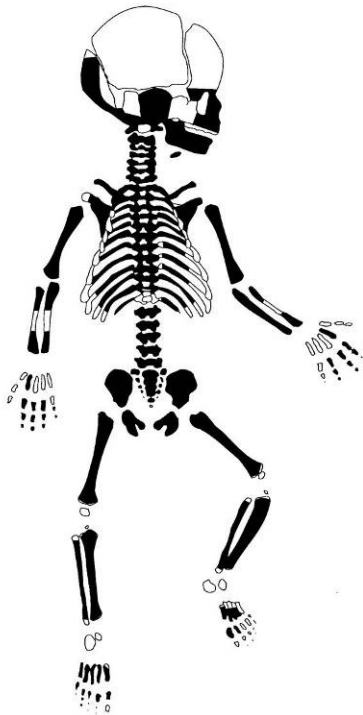
Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Otsaluussa (Frontale) silmäkuopan yläosassa (Orbita) on uuden luun muodostusta. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on kitaluussa (Sphenoidale, ala major), alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior).

Kuva 50. Vainajan 25 patologiset luut

Vainaja 26

Kuva 51. Vainajan 26 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin.

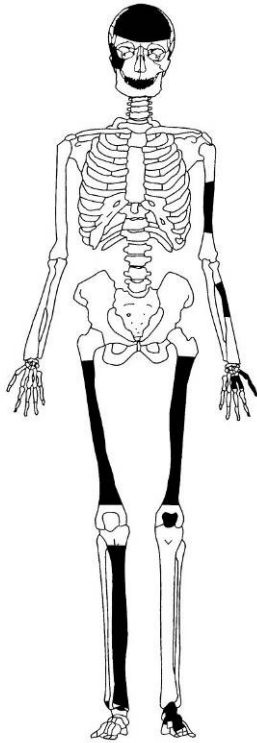
Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus) ja lapaluussa (Scapula, spina superior). Vainajan kallon sisällä, takaraivonluussa (Occipitale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa myös liittyä keripukkiin.

Synnynnäiset poikkeamat: Mahdollinen kitalakihalkio? Kitalaki on kuitenkin ohut ja se saattaa myös olla tuhoutunut keripukin ja tafonomian seurauksena.

Kuva 51. Vainajan 26 patologiset luut

Vainaja 27

Kuva 52. Vainajan 27 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Adultus (noin 20-25 vuotta)

Sukupuolenmäärittäminen: Mies

Pituusarvio: -

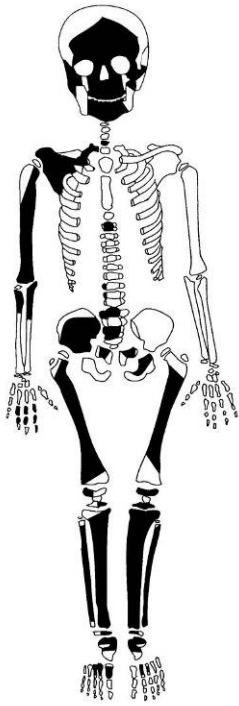
Hammassairaudet: Iso reikä (caries) alaposkihampaassa (FDI 46). Hampaissa on hammaskiveä (Calculus) ja leukaluu on vetäytynyt jatkuvan ientulehduksen seurauksena (parodontitis).

Puutostaudit: Vainaja on kärsinyt hammaskiilteen kehitystä häirinyttä, ns. kiillehypoplasiaa (Linear Enamel Hypoplasia) aiheuttaneesta puutostilasta tai vakavasta sairaudesta 5-5,5 vuoden ikäisenä.

Kuva 53. Kiillehypoplasia Kuva 54. Reikä hampaassa

Vainaja 28

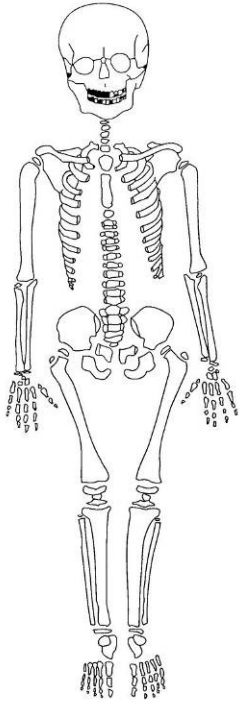
Kuva 55. Vainajan 28 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 2 vuotta)

Hammasairaudet: Hampaissa on hammaskiveä (Calculus)

Tartuntataudit: Vainajan kallon sisällä, otsaluussa (Frontale), kitaluussa (Sphenoidale) ja ohimoluussa (Temporale) on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista, kuten kroonisesta aivokalvontulehduksesta.

Vainaja 29

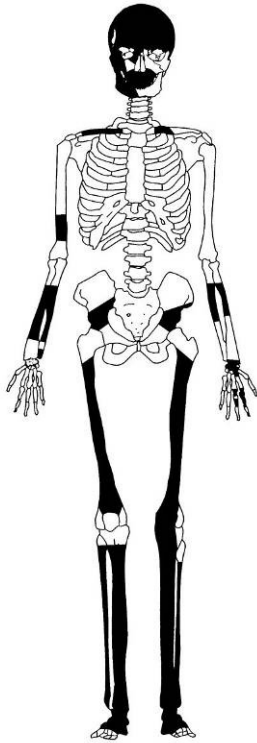
Kuva 56. Vainajan 29 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta ja suurin osa näistä hampaita, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 30

Kuva 57. Vainajan 30 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Adultus (noin 25-30 vuotta)

Sukupuolenmäärittäminen: Mies

Pituusarvio: 161 cm

Hammassairaudet: Yhteensä kolmessa poskihampaassa on reikä (caries). Vainaja on menettänyt kaksi alaleuan poskihammasta ennen kuolemaansa (AMTL). Hampaissa on hammaskiveä (Calculus) ja leukaluu on vetäytynyt jatkuvan ientulehduksen seurauksena (parodontitis).

Tartuntataudit: Vainajan oikean reisiluun (Femur dx.) varressa on uuden luun muodostusta (Woven bone formation). Se saattaa olla merkinä jostain tartuntataudista.

Vammat: Oikea sääriluu (Tibia dx.) on paksuuntunut. Se saattaa johtua hyvin parantuneesta vammasta (trauma).

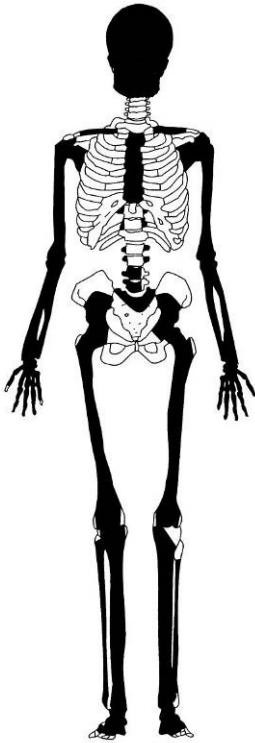

Kuva 58. Kaksi poskihammasta on menetetty ennen kuolemaa. Huomaa myös reikä (Caries) jäljellä olevassa poskihampaassa.

Kuva 59. Uuden luun muodostusta reisiluussa Kuva 60. Parantunut vamma sääriluussa? Kuva 61. Reikä hampaassa (huomaa myös surkastunut viisaudenhammas)

Vainaja 31

Kuva 62. Vainajan 31 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

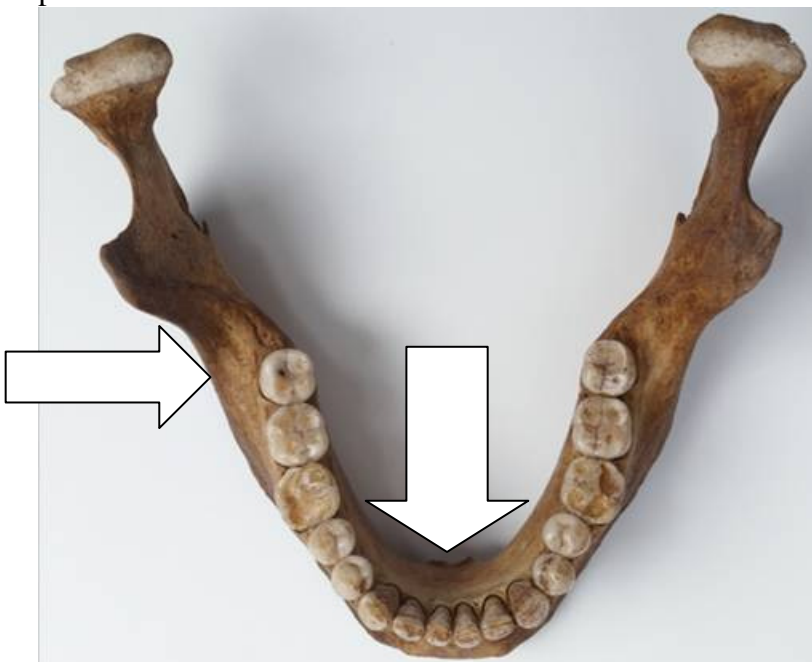
Kuoliniän määrittäminen: Adultus (noin 25-30 vuotta)

Sukupuolenmäärittäminen: Mies

Pituusarvio: 165 cm

Hammassairaudet: Yhdessä alaposkihampaassa on reikä (caries). Hampaissa on hammaskiveä (Calculus) ja leukaluu on vetäytynyt jatkuvan ientulehduksen seurauksena (parodontitis).

Puutostaudit: Vainaja on kärsinyt hammaskiilteen kehitystä häirinnyttä, ns. kiillehypoplasiaa (Linear Enamel Hypoplasia) aiheuttaneesta puutostilasta tai vakavasta sairaudesta noin vuodenpuolentoista vuoden ikäisenä.

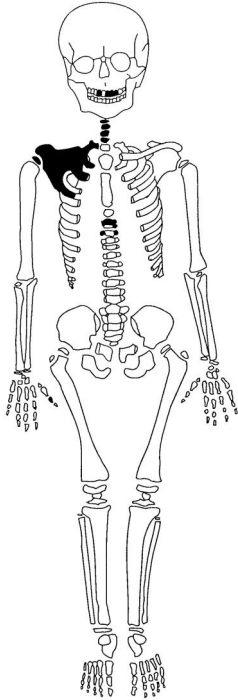

Kuva 63. Reikä viisaudenhampaan purupinnalla, hammaskiveä

Kuva 64. Kiillehypoplasiaa etuhampaissa, huomaa myös hammaskivi

Vainaja 32

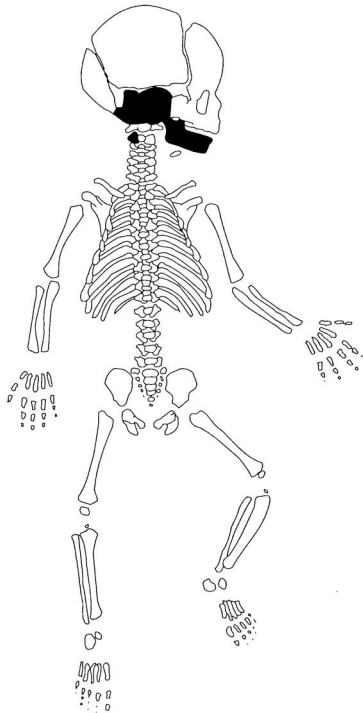

Kuva 65. Vainajan 32 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 1,5 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 33

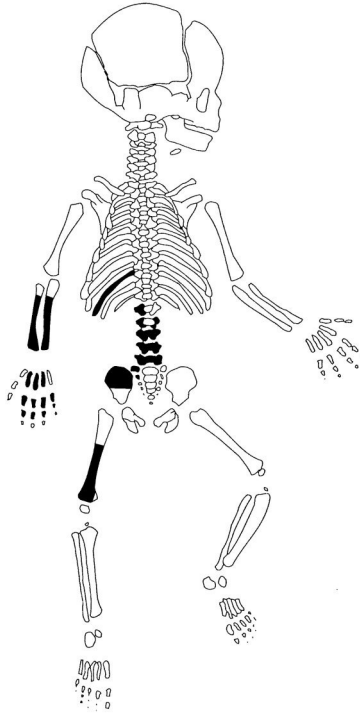

Kuva 66. Vainajan 33 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0-0,5 vuotta)

Puutostaudit: Lieviä merkkejä c-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin. Keripukille tyypillistä reikäisyyttä on alaleuassa (Mandibula, processus coronoideus).

Vainaja 34

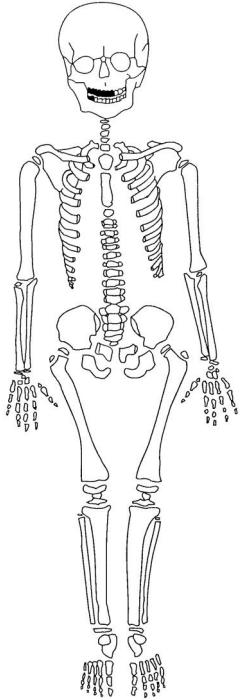

Kuva 67. Vainajan 34 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

Kuoliniän määrittäminen: Infans I (noin 0-2 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

Vainaja 35

Kuva 68. Vainajan 35 säilyneet luuston osat (mustalla väritetyt osat ovat säilyneet).

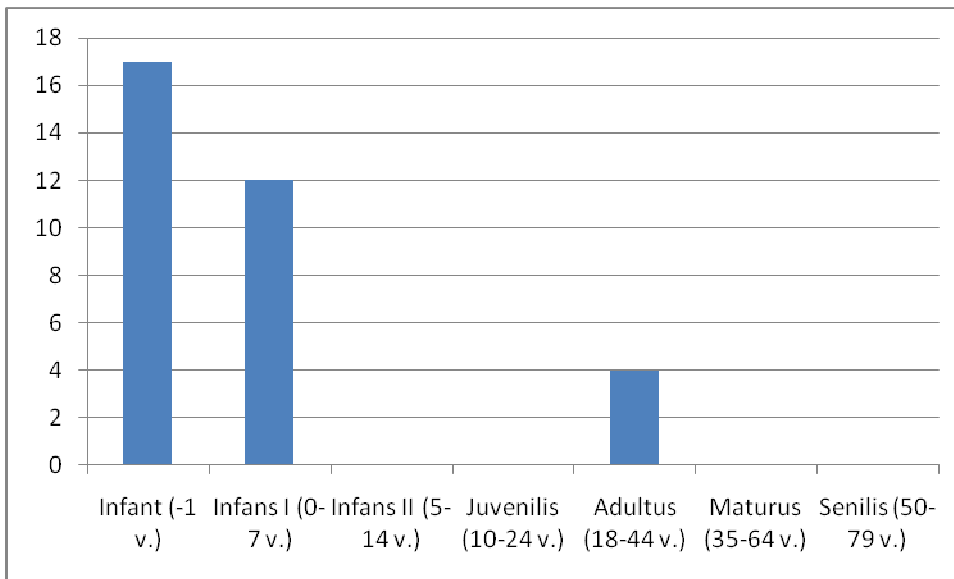
Kuoliniän määrittäminen: Infant (noin 0,5 vuotta)

Vain vähän luita säilynyt tältä vainajalta ja suurin osa näistä hampaita, joten päätelmien tekeminen lapsen terveydestä ennen kuolemaa on rajoittunutta.

5. Yhteenveto ja tulkinta

Haudoista 4 oli aikuisen hautoja. Näistä kaikki on määritetty miehiksi. Kaikki aikuiset ovat kuolleet nuorina, viimeistään noin 30 ikävuoden paikkeilla.

Kuva 69. Vainajien kuoliniän määritykset.

Jopa 17 kappaletta haudatuista on kuollut alle yhden vuoden ikäisenä. Loput 12 lasta ovat kuolleet alle 6 vuoden iässä. Imeväis- ja lapsikuolleisuus on siis Haminassa ollut suurta tai sitten aikuiset on haudattu jonnekin muualle. Naisten puuttuminen aineistosta kertoo siitä, että muitakin hautapaikkoja on ollut käytössä, vaikka varuskunnan väestö onkin Haminassa muodostanut pääosan kaupungin väestöstä ainakin ajoittain (Nordenstreng ja Halila 1974:150). Suuri imeväiskuolleisuus kertoo yleensä siitä, että ihmiset eivät ole sopeutuneet ympäristöönsä. Tämä saattaa johtua Haminan asukastiheyden kasvusta 1700- luvulla noin tuhanteen henkeen (Nordenstreng ja Halila 1974:150) ja väkiluvun kasvun aiheuttamasta ravinnon, hygienian tms. puutteesta. Kuolinikä- ja sukupuolijakauma poikkeaa kaikista tutkimistani 1700- luvun hautapaikoista (Porvoo, Renko, Pälkäne ja Lappeenranta) Suomessa, joista on löydetty kaikenikäisiä lapsia ja aikuisia sekä miehiä että naisia.

Pituusarvioiden mukaan miesten pituus vaihtelee noin 161 cm:stä noin 171 cm:iin. Se on tyypillinen pituus 1700- luvun miehille. Yleisesti pituus on ollut noin 10 cm alhaisempi kuin nykysuomalaisten pituus.

Patologioista yleisimpiä olivat puutostaudit, johtuen siitä, että suurin osa vainajista oli alle 6-vuotiaita lapsia. Merkkejä C-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta keripukista havaittiin yhtä lukuun ottamatta kaikilla alle 1-vuotiailla lapsilla (yht. 12 kpl), joilla diagnoosin tekemiseen tarvittavia osia on säilynyt. Peruna tuli tunnetuksi Haminassa 1770- luvulla, mutta sen viljely levisi hitaasti (Nordenstreng ja Halila 1975:108). Sitä ennen pääasiallinen C- vitamiinin lähde lienee nauris, jonka käytöstä mainitaan Haminan historiassa (Nordenstreng ja Halila 1974:238-239). D-vitamiinin puutoksen aiheuttamasta riisitaudista havaittiin merkkejä lähinnä kahdella noin 1-vuotiaana kuolleella lapsella. Haminalaisten ravinto sisälsi kuitenkin paljon kalaa (Nordenstreng ja Halila 1974:238), josta saa d-vitamiinia. Puutostauteihin liittyy todennäköisesti myös hypoplasia.

Hypoplasia on hampaissa näkyvä kiilteen kehityshäiriö, joka kertoo lapsuudenaikaisesta ravintoainepuutoksesta tai vakavasta sairaudesta. Hypoplasian merkkejä löytyi yhteensä kolmelta vainajalta, joista kaksi oli elänyt aikuiseksi asti. Tämä oli vastoin oletusta, sillä yleensä ne jotka ovat kärsineet hypoplasian aiheuttamista muutoksista, ovat myös kuolleet lapsina. Vähintään kahdella vainajalla oli selkeitä merkkejä cribra orbitalia:sta, joka yhdistetään yleensä raudanpuuteanemiaan.

Yhteensä yhdellätoista lapsella oli kallon sisällä uuden luun muodostusta (Endocranial woven bone formation). Se on joissain tapauksissa voitu liittää tartuntatauteihin, kuten krooniseen aivokalvontulehdukseen, mutta myös muita syitä tällaiseen on. Esimerkiksi keripukki tai lapsen pahoinpitely saattaa aiheuttaa kallonsisäisen verenvuodon, jonka seurauksena kallon sisälle muodostuu uutta luuta. Yhdellä lapsella havaittiin todennäköisesti keskikorvan tulehduksen (Otitis media) seurauksena tullut tulehduspesäke (mastoiitis).

Hammassairaudet olivat myös yleisiä. Hammasmätää (caries) löydettiin kolmella neljästä aikuisesta huolimatta siitä, että kaikki olivat kuolleet nuorina aikuisina. Tutkimistani 1700- luvun vainajista Porvoosta on vähemmän hammasmätää verrattuna muiden kaivauskohteiden vainajiin, joissa lähes kaikilla aikuisilla on reikiä hampaissaan. Johtuuko tämä Porvoolaisten paremmasta suuhygieniasta, erilaisesta ravinnosta vai jostain muusta syystä (kuten vaikka veden fluoripitoisuudesta)? Hammaskiveä oli kaikilla aikuisilla ja lisäksi ainakin viidellä lapsella. Leukaluun vetäytymää ientulehduksen seurauksena (parodontitis), joka usein aiheuttaa hampaiden vihlomista löytyi myös usealta vainajalta.

Vammoja oli kahdella aikuisella. Vammoja on yleensä enemmän nuorina aikuisina kuolleilla miehillä, joten tämäkin oli oletettavissa. Synnynnäisistä poikkeamista mainittakoon mahdollinen kitalakihalkio.

Nivelsairauksia ja kasvaimia, joita on yleensä eniten vanhoilla aikuisilla, ei näiltä vainajilta löytynyt.

Tulevan väitöskirjatutkimukseni selvitettäväksi jää mitä nämä sairauksien merkit kertovat historiallisen ajan Haminalaisten ravinnosta, elinolosuhteista, populaatiotiheydestä, hygieniasta, kontakteista, väkivallasta, terveydenhuollosta, ammateista, asumisesta jne. Myös väitöskirjaani liittyvä röntgentutkimus täydentää muinaisten Haminalaisten tautihistoriasta saatavaa kuvaa.

6. Latina-Suomi sanasto

Abscess	tulehduspesäke
Acetabulum coxae	reisiluun pallonivelen kuppimainen kiinnityskohta lonkkaluussa
Alveolar	hampaiden juurien kolot leukaluussa
AMTL	ennen kuolemaa menetetty hammas (Ante Mortem Tooth Loss)
Angulus mandibularis	Alaleuan kulma, jota käytetään sukupuolimäärityksessä
Anterior	etummainen (vrt. posterior)
Apex	juuren kärki
Arcus	nikaman kaari
Atlas	atlas-nikama, ensimmäinen kaulanikama
Axis	axis-nikama, toinen kaulanikama
Bipartite	kaksiosainen
Buccal	poskenpuoleinen
Calcaneus	kantaluu
Calculus	hammaskivi
Calva	pääkallo ilman alaleukaa ja kasvojen luita
Calvarium	pääkallo ilman alaleukaa
Canin	kulmahammas
Capitatum	yksi ranteen luista
Caput femoris	reisiluun pallonmuotoinen nivel
Caput humerus	olkaluun pallonmuotoinen nivel
Caries	karies eli reikä hampaassa ns. hammasmätä
Cement (C)	hampaan juuren pintakerros
Cement Enamel Junction (CEJ)	Hammaskiilteen ja juuren raja
Clavicula	solisluu
Corpus	luun varsi tai perusosa
Concha nasalis inferior	Yksi kasvojen luista
Condylus occipitalis	takaraivonluun nivelpinta Axis-nikamalle
Costa	kylkiluu
Costae	kylkiluut
Coxae	lantioluu
Cranium	pääkallo
Cribr orbitalia	silmäkuopan yläreunan reikäisyys, kertoo yleensä raudanpuuteanemiasta
Cuboideum	yksi nilkan luista
Cuneiforme laterale	yksi nilkan luista
Cuneiforme mediale	yksi nilkan luista
Cuneiforme intermedium	yksi nilkan luista
Deciduous	maitohammas
Dentes	hampaat
Dentin	hammasluu
Dexter (dx)	oikea
Diafyysi	luun varsi tai perusosa ks. myös epifyysi
Diasteema	hampaiden välissä oleva rako
Distaalinen (dist)	kauimpana kehosta, vrt. proximaalinen
Enamel	hammaskiille
Epifyysi	luuhun kiinni kasvava osa esim. nivelpinta

Ethmoidale	yksi kallon luista nenässä
Facies articularis (fac. art.)	nivelpinta
Facies auricularis	korvan muotoinen nivelpinta ristiluun ja lantioluun välissä
Facies sternalis	solisluun rintalastan puoleinen nivelpinta
FDI	Federation Dentaire Internationale- systeemi, jonka mukaan hampaat numeroidaan ks. selitys raportin alussa
Femur	reisiluu
Fibula	pohjeluu
Foramen	reikä
Foramen bipartite	kaulanikamassa oleva geneettinen merkkitekijä
Frontale	otsaluu
Glabella	otsaluun kohta silmien välissä, jota käytetään sukupuolimäärityksessä
Glenoid	olkaluun kiinnityskohta lapaluussa
Hamatum	yksi ranteen luista
Humerus	olkaluu
Hyoideum	nieluluu
Hypoplasia	ks. Linear Enamel Hypoplasia
Iliac crest	suoliluussa oleva sukupuolenmäärityksessä käytettävä kohta
Ilium	suoliluu, osa lantioluuta (Coxae)
Incisyra ishiadica major	suoliluussa oleva sukupuolenmäärityksessä käytettävä kohta
Incus	yksi kuuloluu (alasin)
Inferior	alimmainen vrt. superior
Ischium	istuinluu, osa lantioluuta (Coxae)
Labial	huulenpuoleinen
Lambdoid bone	ylimääräinen saumaluu, geneettinen merkkitekijä
Lamellar bone formation	ei enää aktiivinen, parantunut, uuden luun muodostelma (vrt. woven bone formation)
Linear Enamel Hypoplasia (LEH)	lapsuudenaikaisesta sairaudesta tai ravintoainepuutoksesta johtuva kiilteen kehityshäiriö)
Lingual	kielenpuoleinen
Lunatum	yksi ranteen luista
Lytic	lyyttinen, luuta syövä (vrt. osteolytic)
Mesial	kohti keskilinjaa oleva
Malleus	yksi kuuloluu (vasata)
Mandibula	alaleuka
Manubrium	rintalastan ylimmäinen osa
Margo supraorbitalis	silmäkuoppien päällä oleva sukupuolimääritykseen käytettävä otsaluun osa
Maxilla (max)	yläleuka
Metacarpus (Mc)	kämmenpöydän luu
Metafyysi	diafyysin ja epifyysin välissä oleva epätasainen pinta
Metatarsus (Mt)	jalkapöydän luu
MNI	vähimmäisyksilömäärä (Minimum Number of Individuals)
Molar (M)	poskihammas
Nasale	nenäluu
Naviculare	yksi nilkan luista
Occipitale	takaraivonluu
Occlusal	purupinta
Orbita	silmäkuoppa

Ossa longa	pitkät luut
Osteofyytti	nivelpinnan ympärille kasvanut luumoudostuma liittyy nivelsairauksiin vrt. enthensofyytti
Otitis media	välikorvan tulehdus
Palatinum	kitalaenluu
Paleopatologia	Tautihistoriaa luiden perusteella tutkiva tieteenala (kreikkaa paleo=muinainen pathos=kärsimys logos=oppi)
Parietale	päälaenluu
Parodontitis	leukaluu on vetäytynyt ientulehduksen seurauksena
Pars petrosa	ohimoluun osa, jossa kuulokäytävä
Patella	polvilumpio
Phalang	sormiluu
Pisiforme	yksi ranteen luista
Postkraniaalinen	muu luusto paitsi pääkallo
Posterior	takimmainen vrt. anterior
Premolar (PM)	premolaari eli välihammas
Proksimaalinen (prox)	vrt. distaalinen, lähimpänä kehoa
Prosessus auditorius	kuulokanava (pars petrosa os temporale)
Pubis	häpyluu, osa lantioluuta (Coxae)
Pubic symfysis	häpyluuliitos, jota käytetään ikämäärittämisessä
Radius	värttinäluu
Radix	hampaan juuri
Sacrum	ristiluu
Sacral curvature	ristiluun muoto, jota käytetään sukupuolimäärittämisessä
Scaphoideum	yksi ranteen luista
Scapula	lapaluu
Schmorl's nodes	Nikaman keskiosan painauma, joka voi johtua liian raskaiden painolastien kantamisesta välilevyn työntymisestä nikamaan tukiluu eli ns. sesamuluu
Sesamoid	
Sinister (sin)	vasen
Sphenoidale	yksi kallon luista
Stapes	yksi korvan luista (jalustin)
Sternum	rintalasta
Sulcus preauricularis	suoliluussa oleva kohta, jota käytetään sukupuolenmäärittämisessä
Superior	ylimmäinen
Sutura	kallon sauma
Sutura coronalis	otsaluun ja päälaenluiden välinen sauma
Sutura lambdoidea	takaraivonluun ja päälaenluiden välinen sauma
Sutura metopica	otsaluun keskisauma, geneettinen merkkitekijä aikuisilla
Sutura sagittalis	päälaenluiden välinen sauma
Tafonomia	oppi joka tutkii miten esimerkiksi luut hajoavat maaperässä
Talus	yksi nilkan luista
Temporale	ohimoluu
Temporomandibular joint	Alaleuan ja ohimoluun välinen nivel
Tibia	sääriluu
Torus maxillaris	Yläleuan kitalaessa oleva geneettinen merkkitekijä
Trapezium	yksi ranteen luista
Trapezoid	yksi ranteen luista
Trauma	vamma
Triquetrum	yksi ranteen luista

Trigonum mandibularis	alaleuan etuosa, jota käytetään sukupuolimäärittämisessä
Tuber frontale	otsaluun osa jota käytetään sukupuolimäärittämisessä
Tuber parietale	päälaenluun osa jota käytetään sukupuolimäärittämisessä
Ulna	kyynärluu
Vertebra cervicalis	niskanikama
Vertebra lumbalis	lannenikama
Vertebra thoracalis	rintanikama
Vomer	yksi kasvojen luista
Woven bone formation	kuoleman hetkellä aktiivinen uuden luun muodostus
Zygomaticum	poskiluu

7. Lähteet

7.1 Painetut lähteet

- Bass, W. (1995): *Human Osteology: A Laboratory and Field Manual*. Missouri
- Brooks, S. ja Suchey, J.M. 1990: Skeletal Age Determination Based on Os Pubis: A Comparison of the Acsadi-Nemeskeri and Suchey-Brooks Methods, *Human Evolution* 5:227-238
- Brothwell, D.R. 1981: *Digging up Bones*, New York
- Buikstra, J.E., Ubelaker D.H 1994: *Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains*, Arkansas
- Goodman, A.H., Armelagos G.J. ja Rose, J.C. 1980: Enamel Hypoplasias as Indicators of Stress in Three Prehistoric Populations from Illinois. *Human Biology* 52:515-528
- Lovejoy, C.O., Meindl, R.S., Pryzbeck, T.R and Mensforth, R.P. 1985: Chronological Metamorphosis of the Auricular Surface of the Ilium: A New Method for the Determination of Adult Skeletal Age at Death, *American Journal of Physical Anthropology* 68:15-28
- Meindl, R.S. Lovejoy, C.O. 1985: Ectocranial Suture Closure: A Revised Method for the Determination of Skeletal Age at Death Based on the Lateral-anterior Sutures, *American Journal of Physical Anthropology* 68:29-45
- Nordenstreng, S., Halila, A. 1974: *Haminan historia I*, Mikkeli
- Nordenstreng, S., Halila, A. 1975: *Haminan historia II*, Mikkeli
- Sager 1969: *Spondylolysis cervicalis*. Årsberetn. Kopenhavns Univs Medi.-Hist. Inst. Mus., 1968-1969: 185-224
- Sheuer, L. ja Black, S. 2004: *The Juvenile Skeleton*, London
- Sjøvold T. (1990): Estimation of Stature from Long Bones Utilizing the Line of Organic Correlation, *Human Evolution* Vol. 5 No. 5:431-447
- Steckel, R.H., Larsen, C.S., Sciulli, P.W., Walker, P.L. 2006: *The Global History of Health Project Data Collection Codebook*, Ohio
- Trotter, M. ja Gleser, G. 1952: Estimation of Stature from Long Bones of American Whites and Negroes, *American Journal of Physical Anthropology* 10:463-514
- Trotter, M. ja Gleser, G. 1958: A Re-evaluation of Estimation of Stature based on Measurements of Stature taken during Life and Long Bones after Death, *American Journal of Physical Anthropology* 16:79-123

Ubelaker, D.H. 1989: *Human Skeletal Remains: Excavation, Analysis, Interpretation*, Washington DC.

Varrela, T.M. 1996: *Plaque Related Diseases in Different Dietary Environments*, Turun yliopiston julkaisuja, sarja D, osa 252, Turku

White, T.D. ja Folkens, P.A. 2005: *The Human Bone Manual*, San Diego

7.2 Painamattomat lähteet

During E. (2000a+b): *Humanosteologi bildkompendium del 1 och 2*, Arkeo-osteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet

Vainaja 1

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	lää/Pitus	Sukupuoli/MD	Bl	C	Patologia yms.
Frontale dx.		1	5,5					
Parietale	excl. frag.	1	4,3					pronssihometta, orgaanista ainetta
Occipitale	suama dx. excl. frag.	1	4,2					pronssihometta, orgaanista ainetta
Occipitale	pars basilaris	1	1					inferior pitting, pronssihometta, orgaanista ainetta
Occipitale	pars lateralis dx.	1	1,4					pronssihometta, orgaanista ainetta
Occipitale	pars lateralis sin.	1	1,5					condylyksen ja corpusken välillä sauma, pronssihometta, orgaanista ainetta
Temporale dx.	excl. frag.	1	5,4					ectocranial pitting, pronssihometta, orgaanista ainetta
Incus dx.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Malleus dx.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Stapes dx.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Temporale sin.	pars petrosa	1	4,1					pronssihometta, orgaanista ainetta
Incus sin.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Malleus sin.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Stapes sin.		1	0					pronssihometta, orgaanista ainetta
Sphenoidale	ala major dx.	1	1,8					ectocranial pitting, pronssihometta, orgaanista ainetta
Zygomatiacum dx.		1	1,1					inferior pitting, orgaanista ainetta
Calva	frag.	3	1,4					pronssihometta, orgaanista ainetta
Maxilla dx.		1	1,8	labeaker 0v				palatium inferior pitting, posterior pitting
51	kokonainen	1	ks. ed.	pron complete				
52	kokonainen	1	ks. ed.	pron complete				
53	kokonainen	1	0	0 crown 1/3				
54	kokonainen	1	0,1	0 crown 3/4				
55	kokonainen	1	0	0 crown 1/2				
Palatium dx.	excl. frag.	1	0,1					inferior pitting, medial lamellar bone formation
Maxilla sin.		1	1,3	labeaker 0v				klatakkahäkie?, palatium inferior pitting, kasvusaumaa
Palatium sin.		1	0,1					klatakkahäkie?, inferior pitting
61	kokonainen	1	ks. ed.	pron complete				
64	kokonainen	1	0	0 crown 3/4				
62	kokonainen	1	0	0 crown 3/4				
63	kokonainen	1	0	0 crown 1/3				
65	kokonainen	1	0	0 crown 1/2				
Lacrimalale dx.		1	0					
Ethmoidale	frag.	2	0,3					
Vomer		1	0,1					
Concha nasalis inferior dx.		1	0					
Concha nasalis inferior sin.		1	0					
Mandibula dx.		1	1,7	labeaker 0v				proc. Coronoideus pitting
82	kokonainen	1	0	0 crown 3/4				
84	kokonainen	1	0	0 crown 1/2				
85	kokonainen	1	0	0 crown 1/2				
81	kokonainen	1	0	0 crown complete				
83	kokonainen	1	0	0 crown 1/3				
Mandibula sin.	corpus 71-74 frag.	1	0,7	labeaker 0v				
72	kokonainen	1	ks. ed.	0 crown 3/4				
71	kokonainen	1	0	0 crown complete				
73	kokonainen	1	0	0 crown 3/4				
74	kokonainen	1	0	0 crown 1/2				
Atlas	arcus dx.	1	0,3					
Atlas	arcus sin.	1	0,3					pronssihometta, orgaanista ainetta
Axis	dens	1	0,1					pronssihometta, orgaanista ainetta
Axis	corpus	1	0,1					
Axis	arcus dx.	1	0,4					
Axis	arcus sin.	1	0,4					
Vertebra cervicalis	arcus dx.	5	1,3					Yhdessä kiinni orgaanista ainetta
Vertebra cervicalis	arcus sin.	5	1,2					
Vertebra cervicalis	corpus	5	0,8					
Vertebra thoracalis	arcus dx.	9	2,2					
Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx.	3	0,7					
Vertebra thoracalis	arcus sin.	12	2,8					
Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus	16	4,3					
Vertebra lumbalis	arcus dx.	4	0,8					
Vertebra lumbalis	arcus sin.	5	1,1					
Sacrum	corpus	4	0,6					
Sacrum	arcus dx.	3	0,4					
Sacrum	arcus sin.	2	0,2					
Sacrum	arcus	3	0,1					
Sternum	corpora	4	0,3					
Costa 1 dx.		1	0,3					
Costa 2 dx.		1	0,4					

Vainaja 3

Luu	Luun osa	Kpl	Paino (g)	Ikä/Pituisuus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Frontale	squama et orbita sin. frag.	1	15,3					fontanelle aukit, orbita woven bone formation?
Parietale dx.	sutura temporalis et lambdoidea frag.	1	9,1					kallio ohut, ristiäuitä?
Parietale sin.	sutura temporalis et lambdoidea frag.	1	6,2					kallio ohut, ristiäuitä?
Occipitale	squama excl. frag.	1	6,6					kallio ohut, ristiäuitä?
Occipitale	pars basilaris	1	0,7					
Occipitale	pars lateralis dx. excl. frag.	1	1					
Occipitale	pars lateralis sin. excl. frag.	1	1					
Temporale dx.	pars petrosa et squama frag.	1	5,4					
Temporale sin.	pars petrosa et squama frag.	1	4,4					
Calva	frag.	8	0,8					
51	kokonainen	1	0,2	initial root formation, 0,5 v.		6,3	4,6	6,2
52	kokonainen	1	0,1	initial root formation, 0,5 v.		4,8	4,6	5,7
53	kokonainen	1	0,1	crown 1/2, 0,5 v.				
54	kokonainen	1	0,3	crown complete, 0,5 v.		7,1	8,3	5,3
55	kokonainen	1	0,2	crown 3/4, 0,5 v.				
16	kokonainen	1	0	cusp outline complete, 6-9 kk				
61	kokonainen	1	0,1	initial root formation, 0,5 v.		6,2	4,8	6,6
62	kokonainen	1	0,1	initial root formation, 0,5 v.		4,8	4,8	5,9
63	kokonainen	1	0,1	crown 1/2, 0,5 v.				
64	kokonainen	1	0,3	crown complete, 0,5 v.		6,9	8,4	5,1
65	kokonainen	1	0,3	crown 3/4, 0,5 v.				
26	kokonainen	1	0	cusp outline complete, 6-9 kk				
Mandibula	kokonainen	1	5,5	lateral 0,5-1 v.				coronoid et alveolar pitting?
71	kokonainen	1	ks. ed.	root 1/2		4,1	3,3	5,3
72	kokonainen	1	ks. ed.	initial root formation				
73	kokonainen	1	ks. ed.	crown 1/2				
74	kokonainen	1	ks. ed.	crown complete				
75	kokonainen	1	ks. ed.	crown 3/4				
36	kokonainen	1	ks. ed.	cusp outline complete				
81	kokonainen	1	ks. ed.	root 1/2		4,2	3,4	5,4
82	kokonainen	1	ks. ed.	initial root formation				
83	kokonainen	1	ks. ed.	crown 1/2				
84	kokonainen	1	ks. ed.	crown complete				
85	kokonainen	1	ks. ed.	crown 3/4				
46	kokonainen	1	ks. ed.	cusp outline complete				
Sternum	manubrium excl. frag.	1	0,1					
Sternum	corpora	2	0,2					
Atlas	arcus dx.	1	0,4					
Atlas	arcus sin.	1	0,4					
Axis	arcus dx.	1	0,4					
Axis	arcus sin.	1	0,4					
Axis	corpus	1	0,1					
Vertebra cervicalis	arcus dx.	5	1,3	alle 2 vuotta				yhdessä foramen bipartite
Vertebra cervicalis	arcus sin.	5	1,4	alle 2 vuotta				
Vertebra cervicalis	corpus	5	0,5					
Vertebra thoracalis	arcus dx.	6	1,7	alle 1-2 vuotta				
Vertebra thoracalis	arcus sin.	6	1,8	alle 1-2 vuotta				
Vertebra thoracalis	corpus	11	3,3					
Vertebra thoracalis	arcus	5	2,8	ylli 1-2 vuotta				
Vertebra lumbalis	corpus	5	2					
Vertebra lumbalis	arcus	5	3	ylli 1 vuotta				
Sacrum	arcus frag.	12	1,6					
Sacrum	corpus	2	0,7					
Costa 1. dx.	kokonainen	1	0,3					
Costa 2. dx.	excl. Fac. Sternalis frag.	1	0,4					
Costa dx.	kokonainen	8	8,1					fac. Sternalis hieman trumpettimainen, ristiäuitä?
Costa 11 dx.	kokonainen	1	0,4					
Costa 1. sin.	excl. frag.	1	0,1					
Costa 12 dx.	kokonainen	1	0,3					
Costa 2. sin.	kokonainen	1	0,4					
Costa sin.	kokonainen	8	7,7					fac. Sternalis hieman trumpettimainen, ristiäuitä?

83	kokonainen	1 ks. ed.	wear 1, apex closed	5,6	5,2	5,8	parodontitis 1,8 mm
84	kokonainen	1 ks. ed.	wear 6	8,2	6,8	5,8	parodontitis 2,8 mm
85	kokonainen	1 ks. ed.	wear 6	9,8	8,6	5	parodontitis 1,5 mm
46	kokonainen	1 ks. ed.	puikematon				
47	kokonainen	1 ks. ed.	crown 1/2				
	Hyoidium	1	0,1				
	Hyoidium	1	0,1				
	Hyoidium cornu major	1	0,1				
	Sternum	1	0,1				
	Atlas	1	1,4	alle 4-5 vuotta			
	Axis	1	1,4	ylli 3-4 vuotta			
	Axis	1	0,2				
	Vertebra cervicalis	5	5,9	ylli 2 vuotta			
	Vertebra cervicalis	3	0,4	alle 3-4 vuotta			
	Vertebra cervicalis	5	9,3	ylli 1-2 vuotta			
	Vertebra thoracalis	6	7,9	alle 3-5 vuotta			
	Vertebra thoracalis	3	2,9	alle 3-5 vuotta			
	Vertebra thoracalis	1	4	ylli 3-5 vuotta			
	Vertebra lumbalis	5	19,6	ylli 2-3 vuotta			
	Sacrum	1	1,6	alle 2-6 vuotta			
	Sacrum	1	1,6	alle 2-6 vuotta			
	Sacrum	3	2,7				
	Costa I dx.	1	1,4				
	Costa 2 dx.	1	2,1				
	Costa dx.	5	23,3				
	Costa dx.	2	8,5				
	Costa 10 dx.	1	2,8				
	Costa 11 dx.	1	1,5				
	Costa 12 dx.	1	0,2				
	Costa 2 sin.	1	1,4				
	Costa sin.	5	12				
	Costa sin.	2	7,6				
	Costa 11 sin.	1	1,4				
	Costa 12 sin.	1	0,1				
	Costa	5	2,9				
	Clavicula dx.	1	2,9	pituus 78,3 mm			kahdessa pronssiväljämää
	Scapula dx.	1	4,9				
	Scapula dx.	1	0,1				
	Scapula dx.	1	12,8	pituus 143 mm			
	Humerus dx.	1	4,3				
	Ulna dx.	1	5,5				
	Radius dx.	1	0				
	Radius dx.	1	0				
	Ossa carpi	2	0				
	Mc I dx.	1	0,1				
	Mc II dx.	1	0,3				
	Mc III dx.	1	0,3				
	Mc IV dx.	1	0,2				
	Mc V dx.	1	0,1				
	Phalang I1 manus	1	0,2				pronssiväljämää
	Phalang I2 manus	1	0,1				pronssiväljämää
	Phalang 1 manus	4	1,1				pronssiväljämää
	Phalang 2 manus	4	0,5				pronssiväljämää
	Phalang 3 manus	2	0,1				pronssiväljämää
	Scapula sin.	1	3,4				
	Scapula sin.	1	0,1				
	Humerus sin.	1	9,8				
	Radius sin.	1	3,9				
	Ulna sin.	1	4,4				
	Radius sin.	1	0,1				
	Ossa carpi	4	0,3				
	Mc I sin.	1	0,3				
	Mc II sin.	1	0,4				
	Mc III sin.	1	0,5				
	Mc IV sin.	1	0,3				
	Mc V sin.	1	0,2				
	Phalang I1 manus	1	0,1				
	Phalang I2 manus	1	0				
	Phalang 1 manus	4	0,9				
	Phalang 2 manus	4	0,3				
	Phalang 3 manus	4	0,1				
	Coxae dx.	1	12,5				
	Coxae	2	1,1				
	Femur dx.	1	0,7				

Lu	Luon osa	Kp	Paino (g)	Ikä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Indett.		1		0] metafyys, keskenkasvuiselta				
Vainaja 9								
Lu	Luon osa	Kp	Paino (g)	Ikä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Parietale dx.		1	15.1					
Occipitale	sutura lambdoidea, temporalis et coronalis frag.	1	10.3	alle 1-3 vuotta				endocranial woven bone formation
Calva	Frage	1	1.6					endocranial woven bone formation
Temporale dx.	excl. Frag.	1	7.1					sutural bone, ectocranial woven bone formation
Incus dx.	kokonainen	1	0					
Malleus dx.	kokonainen	1	0					
Temporale sin.	pars petrosa et squama frag.	1	5.3					ectocranial woven bone formation
Incus sin.	kokonainen	1	0					
Malleus sin.	kokonainen	1	0					
Occipitale	pars basilaris excl. Frag.	1	0.9					inferior pitting
Sutural bone		5	0.5					
51	kokonainen	1	0.1	wear 0, initial root formation, 1v		5.9	4.7	6.4
52	kokonainen	1	0.1	wear 0, initial root formation, 1v		5.2	4.7	5.8
54	kokonainen	1	0.3	initial root formation, 1v		6.9	7.6	4.9
16	kokonainen	1	0.2	crown 1/2, 1v		5.9	4.8	6.7
61	kokonainen	1	0.1	wear 0, initial root formation, 1v		5.1	4.7	5.8
62	kokonainen	1	0.1	wear 0, initial root formation, 1v		5.1	4.7	5.8
63	kokonainen	1	0.1	wear 0, initial root formation, 1v		6.4	5.6	
64	kokonainen	1	0.3	initial root formation, 1v		6.7	8.1	5.2
65	kokonainen	1	0.3	initial root formation, 1v		7.9	9.3	5.4
26	kokonainen	1	0.2	crown 1/2, 1v				
71	kokonainen	1	0.1	root 1/3, 1v		3.9	3.6	5.4
72	kokonainen	1	4.9	initial root formation, 1v		4.9	4.2	6.7
73	kokonainen	1	0.2			5.5	5.2	
74	kokonainen	1	0.3	initial root formation, 1v		7.7	6.4	5.8
25	kokonainen	1	0.4	initial root formation, 1v		9.3	7.9	5.9
81	kokonainen	1	0.1	root 1/3, 1v		3.9	3.7	5.3
82	kokonainen	1	0.1	initial root formation, 1v		4.9	3.7	6.6
83	kokonainen	1	0.1	crown complete, 1v		5.6	5.1	7.3
84	kokonainen	1	0.3	initial root formation, 1v		7.8	6.4	5.9
85	kokonainen	1	0.4	crown complete, 1v		9.4	7.9	6.1
Inclisv mandibula	kokonainen	2	0	crown 1/2, 1v				
Dentes	PE	1	0					
Atlas	arcus sin.	1	0.2					
Sternum	sternbra	1	0					
Vertebra lumbalis	corpus	1	0.5					
Vertebra	corpus frag.	1	0					
Vertebra	arcus frag.	1	0					
Costa dx.	collum et corpus frag.	7	5.4					
Costa l2 sin.	collum et corpus frag.	1	0.2					
Costa	corpus frag.	3	0.5					
Humerus dx.	excl. Frag.	1	1.2	pituus 69.8 mm				trumpetting, heikkolaatuista luuta distal
Ulna dx.	excl. Prox. Frag.	1	1.2					trumpetting, heikkolaatuista luuta distal
Mc I dx.	excl. Frag.	1	0					
Mc II dx.	excl. Frag.	1	0.1					
Mc III dx.	excl. Frag.	1	0.1					
Mc IV dx.	excl. Frag.	1	0					
Mc V dx.	excl. Frag.	1	0					
Phalang I1 manus	excl. Frag.	1	0					
Phalang I2 manus	excl. Frag.	1	0					
Phalang I1 manus	excl. Frag.	3	0.2					
Phalang 1 manus	dist. 1/2 frag.	1	0					
Phalang 2 manus	excl. Frag.	4	0.1					
Phalang 3 manus	kokonainen	3	0					
Scapula sin.	frag.	1	0.5					
Humerus sin.	excl. Prox. Frag.	1	3.3	pituus noin 88.6 mm				fossa coronoidea woven bone formation
Radius sin.	excl. Prox. Frag.	1	1.1					trumpetting, heikkolaatuista luuta distal
Ulna sin.	excl. Prox. Frag.	1	1.2					trumpetting, heikkolaatuista luuta distal
Mc I sin.	excl. Frag.	3	0					
Mc sin.	frag.	3	0					
Phalang I2 manus	kokonainen	1	0					
Phalang 1 manus	excl. Frag.	4	0.1					
Phalang 2 manus	kokonainen	1	0					

Luun osa	Kpl	Paino (g)	Ikä/Pituisuus	BL	C	Patologia yms.
Tibia sin.	1	2,1				
prox. Epifyysi excl. Frag.						
diaphysi	1	27,2	pituisuus 170 mm, alle 14-18 vuotta			
Tibia sin.	1	1,2				
dist. Epifyysi						
Talis sin.	1	3,2				
excl. Frag.						
Calcaneus sin.	1	3,7				
excl. Frag.						
Cuboideum sin.	1	0,5				
excl. Frag.						
Naviculare sin.	1	0,2				
excl. Frag.						
Cuneiforme sin.	2	0,4				
excl. Frag.						
Mt sin.	1	0,4				
frag.	1	0,2				
Mt sin.	1	0,4				
Indet.		1,6				

Vainaja 13

Luun osa	Kpl	Paino (g)	Ikä/Pituisuus	BL	C	Patologia yms.
Parietale dx.	1	1,7				
Temporale dx.	1	2,3				
par petrosa frag.						par petrosa pitting
Incus dx.	1	0				
Malleus dx.	1	0				
Temporale sin.	1	4,6				ectocranial pitting, par petrosa pitting
excl. Frag.						
par lateralis sin.	1	0,9				inferior pitting
Occipitale	1	0,5				inferior pitting
par basilaris						ectocranial pitting, endocranial woven bone formation
Sphenoidale	1	0,9				inferior pitting
Zygomaiticum sin.	1	0,4				
Calva	3	0,4				
alveolar et proc. Zygomaiticus frag.						pitting
Maxilla sin.	1	0,4				coronoid, alveolar pitting
Mandibula sin.	1	1,1	Ublaker 0 vuotta			
51	1	0				
52	1	0				
53	1	0	0 crown 1/3			
54	1	0	0 crown 1/2			
61	1	0	0 crown complete			
62	1	0	0 crown 2/3			
63	1	0	0 crown 1/3			
64	1	0	0 crown 1/2			
65	1	0	0 crown 1/2			
74	1	0	0 crown 1/3			
75	1	0	0 crown 1/3			
84	1	0	0 crown 1/3			
85	1	0	0 crown 1/3			
PE	1	0,1				
Atlas	1	0,1				
arcus sin.						
Axis	1	0,1				
corpus						
Axis	1	0,3				
arcus sin.						
Vertebra cervicalis	5	0,8				
arcus sin.						
Vertebra	3	0,2				Midessä foramen bicipartite
arcus frag.						
Costa sin.	5	0,9				
collum et corus frag.						
Costa	3	0				
Frag.						
Clavicula sin.	1	1,3				
fac. Acromialis 1/2						
Scapula sin.	1	1,3				
excl. Frag.						supraspinal pitting
Humerus sin.	1	1,8	pituisuus noin 67 mm			diaphysi pitting/woven bone formation
excl. Dist. Frag.						
Femur	2	0,5				
diaph. Frag.						
Tibia sin.	1	1,6				
excl. Prox. Et dist. Frag.						
Fibula	1	0,3				
diaph. Frag.						
Mt	1	0				
diaph. Frag.						
Indet.		0,5				

Vainaja 14

Luun osa	Kpl	Paino (g)	Ikä/Pituisuus	BL	C	Patologia yms.
Frontale dx.	1	15				
excl. Orbita frag.						hautajaispäähineen jäännöksiä
Frontale sin.	1	18,2				hautajaispäähineen jäännöksiä
excl. Orbita frag.						
Parietale dx.	1	30,6				
kokonainen						
Parietale sin.	1	33,7				pronsswätäjymää
kokonainen						pronsswätäjymää
Occipitale	1	17,5				pronsswätäjymää
squama excl. Frag.						pronsswätäjymää
Occipitale	1	0,7				
par lateralis dx. Frag.						
Occipitale	1	2,2				
par lateralis sin.						
Occipitale	1	1,5				
par basilaris						
Temporale dx.	1	10,4				hautajaispäähineen jäännöksiä
excl. Proc. Zygomaiticus frag.						
Incus dx.	1	0				

	48	kokonainen	1 kks. Ed.	wear 7		11.4	10.4	5.8	calculus 1 distal, parodontitis 2.6 mm
Atlas			1	11					
Axis		excl. Frag.	1	7.3					
Vertebra cervicalis		arcus frag.	1	0.4					
Vertebra thoracalis		kokonainen	1	9.8			20.2	21.3	corpus inferior schmorls node
Vertebra thoracalis		kokonainen	1	12.7			19.1	22.8	corpus superior et inferior schmorls nodes
Vertebra thoracalis		excl. Frag.	1	13.6			19	20.8	corpus inferior schmorls node
Vertebra thoracalis		excl. Corpus et arcus frag.	1	12.3			20.2	22.1	corpus inferior schmorls node
Vertebra thoracalis		excl. Corpus et arcus frag.	1	11.2				22.7	corpus inferior schmorls node
Vertebra thoracalis		arcus et corpus frag.	2	18.7					
Vertebra thoracalis		arcus frag.	3	5.9					
Vertebra thoracalis		corpus	1	3.2			18.8		
Vertebra thoracalis/lumbalis		corpus frag.	8	18					Whidessa osteofyytejä
Vertebra lumbalis		spina et fac. Art. Frag.	5	21.2					
Vertebra lumbalis		arcus frag.	2	4.5					
Sternum		manubrium	1	7.8					pronssiväljännää
Sternum		corpus frag.	2	5.6					
Costa 1. dx.		collum et corpus frag.	1	3.5					
Costa 2. dx.		collum et corpus frag.	1	4.2					hyvin parantunut trauma?
Costa dx.		excl. Fac. Sternalis frag.	4	29.9					
Costa dx.		collum et corpus frag.	2	9.2					
Costa dx.		caput, fac. Art. Et collum frag.	1	2.2					
Costa sin.		fac. Art., collum et corpus frag.	2	8.4					
Costa		caput frag.	5	3.5					
Costa sin.		fac. Art. Frag.	1	0.7					
Costa		corpus frag.	26	29.7					
Clavicula dx.		kokonainen	1	21.4					pituus 150 mm
Scapula dx.		excl. Margio medialis	1	59.3					glenoid br. 30.3 mm
Humerus dx.		excl. Prox. Et dist. Frag.	1	129.1	pituus 322 mm				caput SI 48.7 mm
Radius dx.		kokonainen	1	44.7	pituus 248 mm				caput br. 24.2 mm
Ulna dx.		excl. Prox. Et dist. Frag.	1	50.9					
Scapuloideum dx.		kokonainen	1	2					
Lumbum dx.		kokonainen	1	1.5					
Capitulum dx.		kokonainen	1	2.4					
Hamatum dx.		kokonainen	1	2					
Trapezium dx.		kokonainen	1	1.8					
Trapezoidium dx.		kokonainen	1	1.1					
Triquetrum dx.		kokonainen	1	1.1					
Pisiforme dx.		kokonainen	1	0.4					
Mc I dx.		kokonainen	1	4.1					
Mc II dx.		kokonainen	1	6.2					
Mc III dx.		kokonainen	1	6					
Mc IV dx.		kokonainen	1	3.8					
Mc V dx.		prox. Et dist. Frag.	2	2.5					diäfyysissä hyvin parantunut murtuma
Phalang I1 manus		kokonainen	1	2.3					
Phalang I2 manus		kokonainen	1	0.9					
Phalang I manus		prox. Frag.	3	9.7					
Phalang 1 manus		prox. Frag.	1	0.3					
Phalang 2 manus		dist. 2/3 excl. Dist. Frag.	1	0.8					
Phalang 3 manus		kokonainen	2	0.7					
Phalang 3 manus		frag.	1	0					
Phalang 2/3 manus		prox. Frag.	1	0					
Clavicula sin.		excl. Frag.	1	19.3					pituus 150 mm
Scapula sin.		glenoid, spina, coracoid et margo inferior frag.	1	40.7					glenoid br. 29.4 mm
Humerus sin.		excl. Frag.	1	115.6	pituus 326 mm				caput SI 46.9 mm, epicondylus br. 64.4 mm, dist. Art. Br. 46.3 mm
Ulna sin.		kokonainen	1	40.4	pituus 248 mm				caput br. 24.4 mm
Radius sin.		excl. Frag.	1	46.1	pituus 268 mm				
Scapuloideum sin.		kokonainen	1	2					
Lunatum sin.		kokonainen	1	1.7					
Capitulum sin.		kokonainen	1	2.5					
Hamatum sin.		kokonainen	1	1.9					
Trapezium sin.		kokonainen	1	1.4					
Trapezoidium sin.		kokonainen	1	0.9					
Triquetrum sin.		kokonainen	1	1.2					
Pisiforme sin.		kokonainen	1	0.3					
Mc I sin.		kokonainen	1	4					
Mc II sin.		kokonainen	1	6.3					
Mc III sin.		kokonainen	1	6					
Mc IV sin.		kokonainen	1	3.9					
Mc V sin.		prox. Et dist. Frag.	1	3.1					

			Kpl	Paino (g)	Ihä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
MC I	prox. Epifyysi		1	0					
MC I sin.	kokonainen		1	0,5					
MC II sin.	kokonainen		1	0,6					
MC III sin.	kokonainen		1	0,7					
MC IV sin.	kokonainen		1	0,5					
MC V sin.	kokonainen		1	0,4					
Coxae dx.	iliium		1	19,1					
Femur dx.	caput epifyysi excl. Frag.		1	1,4					
Femur dx.	excl. Dist. Frag.		1	36,3	pituus noin 202 mm				
Femur dx.	dist. Epifyysi Frag.		1	0,5					
Tibia dx.	excl. Prox. Frag.		1	2,3	pituus noin 163 mm				
Tibia dx.	dist. 3/4 frag.		1	5,2					
Tibia dx.	dist. Epifyysi		1	0,9					
Fibula dx.	dist. Epifyysi		1	0,3					
Talus dx.	excl. Frag.		1	2,3					
Calcaneus dx.	kokonainen		1	4,4					
Cuboidium dx.	excl. Frag.		1	0,8					
Cuneiforme intermedium dx.	excl. Frag.		1	0,1					
Cuneiforme laterale dx.	excl. Frag.		1	0,2					
MT I dx.	prox. Epifyysi		1	0,1					
MT I dx.	excl. Frag.		1	1,1					
MT II dx.	excl. Frag.		1	0,6					
MT III dx.	excl. Frag.		1	0,7					
MT IV dx.	excl. Frag.		1	0,6					
MT V dx.	excl. Dist. Frag.		1	0,6					
Phalang I I pedis	kokonainen		1	0,4					
Phalang I I pedis	excl. Frag.		3	0,2					
Coxae sin.	iliium		1	17,9					
Femur sin.	caput epifyysi excl. Frag.		1	1,4					
Femur sin.	kokonainen		1	40,6	pituus 201 mm				
Femur sin.	dist. Epifyysi excl. Frag.		1	2,6					
Tibia sin.	prox. Epifyysi		1	1,6					
Tibia sin.	excl. Prox. Frag.		1	24,2	pituus 161 mm				
Fibula sin.	excl. Frag.		1	6,3	pituus 161 mm				
Tibia sin.	dist. Epifyysi		1	0,9					
Fibula sin.	dist. Epifyysi		1	0,3					
Talus sin.	excl. Frag.		1	2,4					
Calcaneus sin.	excl. Frag.		1	4,2					
Cuboidium sin.	excl. Frag.		1	0,7					
Naviculare sin.	excl. Frag.		1	0,2					
Cuneiforme mediale sin.	excl. Frag.		1	0,3					
Cuneiforme intermedium sin.	excl. Frag.		1	0,2					
Cuneiforme laterale sin.	excl. Frag.		1	0,4					
MT I dx.	prox. Epifyysi		1	0					
MT I dx.	prox. Frag.		1	0					
MT dx.	prox. Frag.		1	0					
Phalang I pedis	prox. Epifyysi		1	0					
Phalang I I pedis	kokonainen		3	0,2					
Phalang I I pedis	excl. Prox. Frag.		1	0					
Phalang 2 pedis	kokonainen		1	0					
Phalang 2 pedis	frag.		1	8,4					

Vainaja 20

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ihä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Frontale dx.	excl. Frag.	1	3,9					orbita woven bone formation?
Frontale sin.	excl. Frag.	1	4,2					orbita woven bone formation?
Parietale dx.	excl. Frag.	1	5,5					prossiva/rikkimää
Parietale sin.	excl. Frag.	1	5					prossiva/rikkimää
Occipitale	squama excl. Frag.	1	3,5					endocranial woven bone formation
Occipitale	pars basilaris	1	0,5					inferior pitting
Occipitale	pars lateralis dx.	1	0,8					
Occipitale	pars lateralis sin.	1	0,7					prossiva/rikkimää, ectocranial pitting
Temporale dx.	excl. Proc. Zygomaticus frag.	1	3,8					
Incus dx.	kokonainen	1	0					
Malleus dx.	kokonainen	1	0					
Stapes dx.	kokonainen	1	0					
Incus sin.	kokonainen	1	0					
Malleus sin.	kokonainen	1	0					
Stapes sin.	kokonainen	1	0					ectocranial pitting

Luon	Kok	Paino (g)	Ikä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Frontale dx.	1	3,4					
Frontale sin.	1	3,3					orbital woven bone formation
Parietale dx.	1	6					orbital woven bone formation
Parietale sin.	1	6,3					
Occipitale	1	4,6					symmetrisesti kolmiosainen
Occipitale	1	0,5					keskellä foramen
Occipitale	1	0,7					keskellä foramen
Occipitale	1	0,7					keskellä foramen
Sphenoidale	1	1					pitting
Temporale dx.	1	3,6					ectocranial pitting
Malleus dx.	1	0					
Incus dx.	1	0					
Stapes	1	0					
Ulna sin.	1	1,8					
Ulna dx.	1	1,8					
Radius sin.	1	0,9					
Radius dx.	1	0,9					
Capitulum sin.	1	0					
Capitulum dx.	1	0					
Mc I sin.	1	0					
Mc I dx.	1	0					
Mc II sin.	1	0					
Mc II dx.	1	0					
Mc III sin.	1	0					
Mc III dx.	1	0					
Mc IV sin.	1	0					
Mc IV dx.	1	0					
Mc V sin.	1	0					
Mc V dx.	1	0					
Phalang I1 manus	1	0					
Phalang I2 manus	4	0,2					
Phalang 1 manus	4	0,1					
Phalang 2 manus	4	0,1					
Phalang 3 manus	3	0					
Clavicula sin.	1	0,4					
Clavicula dx.	1	0,4					supraspinal pitting
Scapula sin.	1	1,4					
Scapula dx.	1	1,4					
Humerus sin.	1	2,7					
Humerus dx.	1	2,7					
Radius sin.	1	0,9					
Radius dx.	1	0,9					
Ulna sin.	1	1,2					
Ulna dx.	1	1,2					prossiväljämää
Capitulum sin.	1	0					
Capitulum dx.	1	0					
Mc I sin.	1	0					
Mc I dx.	1	0					
Mc II sin.	1	0					
Mc II dx.	1	0					
Mc III sin.	1	0					
Mc III dx.	1	0					
Mc IV sin.	1	0					
Mc IV dx.	1	0					
Mc V sin.	1	0					
Mc V dx.	1	0					
Phalang I1 manus	1	0					
Phalang I2 manus	1	0					
Phalang 1 manus	4	0,2					
Phalang 2 manus	4	0,1					
Phalang 3 manus	3	0					
Coxae dx.	1	1,8					
Coxae sin.	1	1,8					posterior pitting
Iscium	1	0,3					
Iscium	1	0,3					
Pubis	1	0					
Pubis	1	0					
Caput epiphyssi	1	0					
Caput epiphyssi	1	0					
Femur	1	3,8					
Femur dx.	1	3,8					
Femur sin.	1	3,8					
Tibia dx.	1	2,2					
Tibia sin.	1	2,2					
Fibula dx.	1	0,5					
Fibula sin.	1	0,5					
Calcaneus dx.	1	0					
Calcaneus sin.	1	0					
Talus dx.	1	0					
Talus sin.	1	0					
Mt I dx.	1	0					
Mt I sin.	1	0					
Mt dx.	4	0,1					
Mt sin.	4	0,1					
Phalang I1 pedis	1	0					
Phalang I2 pedis	1	0					
Phalang 1 pedis	4	0					
Phalang 2 pedis	4	0					
Coxae sin.	1	1,7					
Coxae dx.	1	1,7					
Iscium	1	0,2					
Iscium	1	0,2					
Pubis	1	0,1					
Pubis	1	0,1					
Femur sin.	1	3,8					
Femur dx.	1	3,8					
Tibia sin.	1	2,2					
Tibia dx.	1	2,2					
Fibula sin.	1	0,6					
Fibula dx.	1	0,6					
Talus sin.	1	0					
Talus dx.	1	0					
Calcaneus sin.	1	0,1					
Calcaneus dx.	1	0,1					
Mt I sin.	1	0,1					
Mt I dx.	1	0,1					
Mt sin.	4	0,1					
Mt dx.	4	0,1					
Phalang I1 pedis	1	0					
Phalang I2 pedis	1	0					
Phalang 1 pedis	4	0					
Phalang 2 pedis	4	0					
Coxae sin.	1	1,7					
Coxae dx.	1	1,7					
Iscium	1	0,2					
Iscium	1	0,2					
Pubis	1	0,1					
Pubis	1	0,1					
Femur sin.	1	3,8					
Femur dx.	1	3,8					
Tibia sin.	1	2,2					
Tibia dx.	1	2,2					
Fibula sin.	1	0,6					
Fibula dx.	1	0,6					
Talus sin.	1	0					
Talus dx.	1	0					
Calcaneus sin.	1	0,1					
Calcaneus dx.	1	0,1					
Mt I sin.	1	0,1					
Mt I dx.	1	0,1					
Mt sin.	4	0,1					
Mt dx.	4	0,1					
Phalang I1 pedis	1	0					
Phalang I2 pedis	1	0					
Phalang 1 pedis	4	0					
Phalang 2 pedis	4	0					
Indet.	1	0					

Vainaja 21

Luon	Kok	Paino (g)	Ikä/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Frontale dx.	1	3,4					
Frontale sin.	1	3,3					orbital woven bone formation
Parietale dx.	1	6					orbital woven bone formation
Parietale sin.	1	6,3					
Occipitale	1	4,6					symmetrisesti kolmiosainen
Occipitale	1	0,5					keskellä foramen
Occipitale	1	0,7					keskellä foramen
Occipitale	1	0,7					keskellä foramen
Sphenoidale	1	1					pitting
Temporale dx.	1	3,6					ectocranial pitting
Malleus dx.	1	0					
Incus dx.	1	0					
Stapes	1	0					

Temporale sin.	kokonainen	1	3,7					ectocranial pitting
Incus sin.	kokonainen	1	0					
Malleus sin.	kokonainen	1	0					
Sphenoidale	ala major dx.	1	1					ala pitting, endocranial woven bone formation
Sphenoidale	ala major sin.	1	1,1					ala pitting, endocranial woven bone formation
Ethmoidale	frag.	2	0,1					
Lacrimate dx.	kokonainen	1	0					
Lacrimate sin.	kokonainen	1	0					
Concha nasalis inferior dx.	kokonainen	1	0					
Nasale dx.	kokonainen	1	0					
Nasale sin.	kokonainen	1	0					
Zygomatium dx.	kokonainen	1	0,4					inferior pitting
Zygomatium sin.	kokonainen	1	0,5					inferior pitting
Palatinum dx.	excl. Frag.	1	0,1					klatakahakio?
Maxilla dx.	excl. Frag.	1	1,1					klatakahakio?, palatinum pitting
51	kokonainen	1	ks. Ed.					
52	kokonainen	1	ks. Ed.					
53	kokonainen	1	ks. Ed.					
54	kokonainen	1	ks. Ed.					
55	kokonainen	1	ks. Ed.					
Palatinum sin.	kokonainen	1	0,1					
Maxilla sin.	excl. Frag.	1	1,2					inferior pitting
61	kokonainen	1	ks. Ed.					klatakahakio?, palatinum pitting
62	kokonainen	1	ks. Ed.					
63	kokonainen	1	ks. Ed.					
64	kokonainen	1	ks. Ed.					
65	kokonainen	1	ks. Ed.					
Mandibula sin.	kokonainen	1	1,5					coronoid pitting
71	kokonainen	1	ks. Ed.					
72	kokonainen	1	ks. Ed.					
73	kokonainen	1	ks. Ed.					
74	kokonainen	1	ks. Ed.					
75	kokonainen	1	ks. Ed.					
Mandibula dx.	kokonainen	1	1,4					coronoid pitting
81	kokonainen	1	ks. Ed.					
82	kokonainen	1	ks. Ed.					
84	kokonainen	1	ks. Ed.					
85	kokonainen	1	ks. Ed.					
Hyoidium	corpus	1	0					
Hyoidium	cornu major	2	0					
Atlas	arcus dx.	1	0,1					
Atlas	arcus sin.	1	0,2					
Axis	arcus dx.	1	0,2					
Axis	arcus sin.	1	0,2					
Axis	corpus	1	0					
Axis	dens	1	0					
Vertebra cervicalis	arcus dx.	5	0,7					
Vertebra cervicalis	arcus sin.	5	0,7					
Vertebra cervicalis	corpus	5	0,3					
Vertebra thoracalis	arcus dx.	12	1,7					
Vertebra thoracalis	arcus sin.	10	1,5					
Vertebra thoracalis	corpus	12	1,8					
Vertebra lumbalis	arcus dx.	5	0,6					
Vertebra lumbalis	arcus sin.	5	0,6					
Vertebra lumbalis	corpus	5	1					
Sacrum	arcus dx.	4	0,2					
Sacrum	arcus sin.	4	0,4					
Sacrum	corpus	4	0,4					
Sacrum	arcus frag.	2	0					
Costa 1 dx.	kokonainen	1	0,2					
Costa 2 dx.	collum et corpus frag.	1	0,2					
Costa dx.	excl. Frag.	8	3,5					
Costa 11 dx.	excl. Frag.	1	0,2					
Costa 12 dx.	excl. Frag.	1	0,1					
Costa 1 sin.	kokonainen	1	0,2					
Costa 2 sin.	kokonainen	1	0,3					
Costa sin.	excl. Frag.	8	3,6					
Costa 11 sin.	excl. Frag.	1	0,1					
Costa 12 sin.	excl. Frag.	1	0,1					
Sternum	manubrium	1	0					
Sternum	corpus	3	0,3					
Clavicula dx.	excl. Frag.	1	0,4					pituus 41,3 mm

Temporale sin.	excl. Squama frag.	1	0,7					endocranial woven bone formation
Ethmoidale	Crista galli frag.	1	0,3					
Sphenoidale	ala minor frag.	2	0,9					woven bone formation
Occipitale	pars basilaris excl. Frag.	1	1,3	alle 5-7 vuotta				
Vomer	frag.	1	0					
Zygomatium dx.	kokonainen	1	0,9					
Zygomatium sin.	kokonainen	1	1					
Palatinum dx.	kokonainen	1	0,5					
Palatinum sin.	excl. Frag.	1	0,4					
Nasale dx.	kokonainen	1	0,1					
Nasale sin.	kokonainen	1	0,1					
Lacrimale sin.	kokonainen	1	0					
Concha nasalis inferior dx.	excl. Frag.	1	0					
Concha nasalis inferior sin.	kokonainen	1	0					
Sphenoidale	ala major dx. Excl. Frag.	1	1,7					endocranial woven bone formation
Sphenoidale	ala major sin. Excl. Frag.	1	1,7					endocranial woven bone formation
Sphenoidale	corpus excl. Frag.	1	0,6					
Sphenoidale	frag.	1	0,7					
Calva	frag.	9	4					
Maxilla dx.	excl. Proc. Zygomatius frag.	1	4,5	Ublaker 2 vuotta				
51	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 3, root lenght complete	5,5	4,3	5,6	
52	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 2, root 3/4	4,2	4,6	4,7	
53	kokonainen	1	kss. Ed.	root 1/2	6,4	5,6	6,8	
54	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 4	6,2	7,4	4,6	
55	kokonainen	1	kss. Ed.	puhkeamassa	7,9	8,7	5,6	
16	kokonainen	1	kss. Ed.	puhkeamaton				
Maxilla sin.	excl. Posterior frag.	1	3,8	Ublaker 2 vuotta				
61	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 3, root lenght complete	5,4	4,3	5,1	
62	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 2, root 3/4	4,1	3,7	5,8	
63	kokonainen	1	kss. Ed.	root 1/2	6,3	6,6	6,6	
64	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 4	6	7,4	5,1	parodontitis 1,2 mm
65	kokonainen	1	kss. Ed.	root 1/2	7,9	8,8	5,1	
26	kokonainen	1	kss. Ed.	crown 3/4				
Mandibula dx.	excl. Ramus	1	5,2	Ublaker 2 vuotta				
81	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 3, root lenght complete	3,3	3,1	5,2	
82	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 2, root 3/4	3,9	3,8	5,9	
83	kokonainen	1	kss. Ed.	root 1/2	5,4	4,8	5,6	
84	kokonainen	1	kss. Ed.	root 2/3	7,1	5,8	5,6	
85	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 5	9,2	7,8	5,8	
46	kokonainen	1	kss. Ed.	puhkeamaton				
Mandibula sin.	corpus 71-75 frag.	1	4,2	Ublaker 2 vuotta				
71	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 3, root lenght complete	3,3	3,1	5,3	
72	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 2, root 3/4	4,2	4,3	5	
73	kokonainen	1	kss. Ed.	root 1/2	5,4	4,9	6,7	
74	kokonainen	1	kss. Ed.	root 2/3	7,4	5,8	5,4	
75	kokonainen	1	kss. Ed.	wear 5	9,1	7,6	5,9	
36	kokonainen	1	0,6	crown 3/4				
31	kokonainen	1	0,1	crown 3/4				
Mandibula	condylus frag.	2	1,1					
Vertebra cervicalis	corpus	2	0,4					
Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus excl. Frag.	4	1,5					
Vertebra cervicalis	arcus frag.	7	1,4					
Vertebra lumbalis	arcus dx. Frag.	2	1,2					
Sacrum	corpus	4	2					
Sacrum	corpus frag.	3	1,1					
Hyloideum	corpus excl. Frag.	1	0					
Costa 1. dx.	excl. Fac. Sternalis frag.	1	0,7					
Costa 2. dx.	collum et corpus frag.	1	0,8					
Costa	corpus frag.	14	12,6					
Clavicula dx.	excl. Frag.	1	1,4	pituus noin 64,2 mm				
Scapula dx.	glenoidi-spina et margio inferior frag.	1	2					
Scapula dx.	coracoid excl. Frag.	1	0,1					
Humerus dx.	caput excl. Frag.	1	0,4					
Humerus dx.	excl. Prox. Frag.	1	5,5	pituus noin 112,3 mm				
Radius dx.	prox. 1/3 frag.	1	0,8					
Ulna dx.	prox. 1/3 frag.	1	2,3					
Phalang 1. manus	excl. Frag.	2	0,3					
Phalang 1/2 manus	dist. 1/3 frag.	2	0,1					
Phalang 2. manus	kokonainen	4	0,3					
Phalang 3. manus	kokonainen	1	0					
Ulna sin.	prox. Diap. Frag.	1	0,5					
Coxae dx.	ilium excl. Frag.	1	5,1					

		Kpl	Paino (g)	lää/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Coxae dx.	pubis excl. Frag.	1	0.4					
Femur dx.	excl. Prox. Et dist. Frag.	1	9.7	pituus noin 139,5 mm				
Tibia dx.	dist. Epif. Frag.	1	0.2					
	prox. Epif. Excl. Frag.	1	0.3					
Tibia dx.	excl. Prox. Frag.	1	6.9	pituus noin 114,7 mm				
Tibia dx.	dist. Epif. Excl. Frag.	1	0.1					
Fibula dx.	excl. Prox. Et dist. Frag.	1	1.8					
Calcaneus dx.	excl. Frag.	1	0.8					
Talus dx.	excl. Frag.	1	0.5					
Cuboideum dx.	excl. Frag.	1	0.1					
Mt I dx.	excl. Prox. Frag.	1	0.4					
Mt	excl. Dist. Frag.	4	0.7					
Coxae sin.	ischium excl. Frag.	1	0.8					
Coxae sin.	pubis excl. Frag.	1	0.3					
Femur sin.	dist. Epif. Frag.	1	8.2					
Femur sin.	dist. Epif. Excl. Frag.	1	0.8					
Tibia sin.	prox. Epif. Excl. Frag.	1	0.5					
Tibia sin.	excl. Frag.	1	6.8	pituus noin 114,8 mm				
Fibula sin.	dist. Epif. Frag.	1	0.1					
Fibula sin.	excl. Prox. Frag.	1	2.2	pituus noin 111,2 mm				
Talus sin.	excl. Frag.	1	0.6					
Calcaneus sin.	excl. Frag.	1	0.5					
Indet.	Frag.	1	1.1					

Vainaja 29

		Kpl	Paino (g)	lää/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Luu								
Temporale dx.	pars petrosa frag.	1	0.5					
Temporale sin.	pars petrosa frag.	1	1					
Incus sin.	excl. Frag.	1	0					
Malleus sin.	excl. Frag.	1	0					
51	kokonainen	1	0.1	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta				
52	kokonainen	1	0	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta				
Cannh deciduus	kokonainen	1	0	crown 1/3, Ubelaker 0 vuotta				
Cannh deciduus	PE	1	0	crown 1/3, Ubelaker 0 vuotta				
54	kokonainen	1	0.1	crown 2/3, Ubelaker 0 vuotta				
55	kokonainen	1	0	crown 1/2, Ubelaker 0 vuotta				
61	kokonainen	1	0	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta				
65	PE	1	0	crown 1/2, Ubelaker 0 vuotta				
72	kokonainen	1	0	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta				
74	PE	1	0	crown 2/3, Ubelaker 0 vuotta				
75	PE	1	0	crown 1/2, Ubelaker 0 vuotta				
82	kokonainen	1	0	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta				
84	kokonainen	1	0	crown 2/3, Ubelaker 0 vuotta				
85	PE	1	0	crown 1/2, Ubelaker 0 vuotta				
Indet.	Frag.	1	0.3					

Vainaja 30

		Kpl	Paino (g)	lää/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Luu								
Frontale	excl. Frag.	1	124.6	sutura A	glabella M, supraorbita M, tuber M			endocranial woven bone formation n. 29,5mm * 19,9mm
Nasale dx.	excl. Frag.	1	ks. Ed.		nasale M			
Nasale sin.	sup. Frag.	1	ks. Ed.		nasale M			
Parietale dx.	excl. Frag.	1	115.7	sutura A				sutural bone
Parietale sin.	excl. Frag.	1	186.2	sutura A				endocranial lamellar bone formation 43,6 mm
Occipitale	squama excl. Frag.	1	ks. Ed.	sutura A	protuberantia occipitalis externa M?			
Temporale dx.	excl. Frag.	1	42.8	sutura A	mastoid M, zygomatic M			sutural bone
Temporale sin.	excl. Mastoid et proc. Zygomaticus frag.	1	36.8	sutura A				
Occipitale	pars basilaris et partes laterales	1	35.3	sutura A				
Sphenoidale	excl. Frag.	1	ks. Ed.	sutura A				
Vomer	excl. Frag.	1	ks. Ed.	sutura A	zygomatic M?			
Zygomatium dx.	sinus frag.	1	11.2					
Maxilla dx.	proc. Frontalis frag.	1	3					
Maxilla dx.	alveolar 11-18 frag. Et proc. Palatinus frag.	1	34.5	sutura D				
Palatinum dx.		1	ks. Ed.	sutura A-D				
Maxilla sin.	alveolar 21-28 frag. Et proc. Palatinus frag.	1	ks. Ed.	sutura D				
Palatinum sin.	excl. Frag.	1	ks. Ed.	sutura A-D				
11	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4		8.2	7.2	9.1 calculus 1 labial, lingual, parodontitis
12	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 2		6.7	5.8	8.3 calculus 2 labial, 1 lingual, parodontitis

13	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 2					7,2	7,8	9,2	calculus 1 labial, mesial, parodontitis
14	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					6,7	8,5	6,1	calculus 2 mesial
15	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 3					5,4	8,4	6,4	calculus 2 buccal
16	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 21					8,9	10,4	6,3	calculus 2 buccal
21	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					7,9	7,1	9,5	calculus 1 labial, lingual, distal, parodontitis
22	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 2					6,6	6,2	8,3	calculus 1 labial, mesial, parodontitis
23	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					7,1	7,5	8,3	calculus 1 labial, parodontitis
24	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					7,1	7,5	8,3	calculus 1 buccal, parodontitis
25	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 3					6,4	8,4	5,6	calculus 1 buccal, parodontitis
26	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 24					9,3	10,5	5,9	calculus 1 buccal, parodontitis
27	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 18					9,2	10,2	5,9	caries distal CEJ 4,2 mm, calculus 1 buccal, parodontitis
28	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					5,6	5,5	3,9	caries mesial CEJ 3,1 mm peg shaped molar, calculus 1 distal, parodontitis
17	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 10					8,7	10,7	6,4	calculus 2 buccal, 1 lingual, mesial
18	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 4					5,2	5,3	4,6	peg-shaped molar, calculus 1 buccal, lingual, mesial, distal
Manfibula	corpus 42-48 et ramus dx.	1	ks. Ed.	40,6	larella 25-30 vuotta							AMTL 47,48, 47 alle 1,5 vuotta ennen kuolemaa
42	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 3					5,2	5,5	6,3	calculus 1 labial, mesial, distal
43	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 3					6,2	7	8,4	calculus 1 labial, lingual, mesial, distal, parodontitis
44	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 2					6,8	6,9	7,7	calculus 1 labial, lingual, parodontitis
45	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 3					6,8	7,4	5,4	calculus 1 buccal, distal, parodontitis
46	kokonainen	1	ks. Ed.	wear 22					9,6	9,4	3,8	caries mesial CEJ 3,9 mm, calculus 1 buccal, lingual radix, parodontitis
31	E+PC-PD	1	0,3	wear 5					4,6	5,3	5,7	
32	E+PC-PD	1	0,4	wear 4					5,2	5,6	7,1	
33	E+PC-PD	1	0,7	wear 3					6,1	6,7	8,5	
34	E+PC-PD	1	0,7	wear 3					6,7	6,7	7,4	calculus 1 lingual
35	E+PC-PD	1	0,7	wear 3					6,8	7,1	5,6	
36	E+PC-PD	1	1,2	wear 22					9,9	9,4	3,6	
37	E+PC-PD	1	1,3	wear 20					10,4	8,9	4,1	caries occlusal 2,7 mm
41	E+PC-PD	1	0,3	wear 4					4,5	5,4	4,9	calculus 1 labial, lingual
Vertebra	arcus frag.	10	18,6									
Vertebra	corpus frag.	2	1,9									organista ainetta
Sacrum	ala frag.	1	3,7									
Sternum	manubrium frag.	1	1,7									organista ainetta
Costa	corpus frag.	10	6,7									organista ainetta
Clavicula dx.	diaf. frag.	1	8,5									
Humerus dx.	prox. Diaf. Frag.	1	4,3									
Radius dx.	dist. Diaf. Frag.	1	1,3									organista ainetta
Ulna dx.	diaf. Frag.	1	14,9									organista ainetta
Ulna dx.	dist. Frag.	1	20,7									
pisiforme	excl. Frag.	1	0,2									
Mc	diaf. Frag.	1	0,9									
Mc	dist. Frag.	2	1									
Phalang 1 manus	prox. Frag.	2	0,8									
Phalang 1/2 manus	dist. Frag.	2	0,4									
Phalang 2 manus	kokonainen	1	0,2									
Phalang 2/3 manus	prox. Frag.	1	0,1									
Phalang 3 manus	prox. Frag.	1	0,1									
Clavicula sin.	diaf. Frag.	1	4									
Radius sin.	diaf. Frag.	1	8									
Ulna sin.	dist. Frag.	1	15,3									
Radius sin.	dist. Frag.	1	2,2									
Scaphoideum sin.	kokonainen	1	1,6									
Lunatum sin.	excl. Frag.	1	0,9									
Triquetrum sin.	kokonainen	1	0,8									
Pisiforme	kokonainen	1	0,4									
Capitulum sin.	excl. Frag.	1	1,2									
Hamatum sin.	excl. Frag.	1	0,7									
Trapezium	frag.	1	0,3									
Mc II sin.	prox. Frag.	1	1									
Mc V sin.	prox. Frag.	1	0,3									
Coxae	crista iliaca frag.	3	9,4									
Coxae dx.	ilium frag.	1	52,5									
Femur	caput frag.	1	12,4									
Femur dx.	dist. Diaf. Frag.	1	198,5									linea aspera inferior woven bone formation, organista ainetta
Femur	dist. Frag.	1	10,4									
Patella dx.	kokonainen	1	10,1									organista ainetta
Tibia dx.	dist. 3/4 frag.	1	153,1									dist. Diafysi paksuuntunut, vanhan murtuman paikka?
Fibula dx.	dist. 3/4 frag.	1	28,9									
Talus dx.	kokonainen	1	17,2									
Calcaneus dx.	excl. Frag.	1	19,5									
Cuboideum dx.	excl. Frag.	1	4,4									

Vainaja 33

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ilg/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Temporale dx.	pars petrosa	1	2,9	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Temporale dx.	pars squamosa	1	0,8	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Occipitale	pars basilaris	1	0,5	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Occipitale	pars lateralis dx.	1	0,8	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Axis	arcus dx.	1	0,3	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Vertebra cervicalis	arcus sin.	1	0,1	infant				Infant, ei kuulu vainajaan 2
Mandibula dx.	kokonainen	1	1,5	Ubelaker 0 vuotta				Infant, ei kuulu vainajaan 2, coronoid pitting
81	kokonainen	1	k.s. ed.	crowm complete				Infant, ei kuulu vainajaan 2
82	kokonainen	1	k.s. ed.	crowm complete				Infant, ei kuulu vainajaan 2
83	kokonainen	1	k.s. ed.	crowm 1/2				Infant, ei kuulu vainajaan 2
84	kokonainen	1	k.s. ed.	crowm 1/2				Infant, ei kuulu vainajaan 2
85	kokonainen	1	k.s. ed.	crowm 1/2				Infant, ei kuulu vainajaan 2

Vainaja 34

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ilg/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Costa dx.	excl. Caput et fac. Sternalis frag.	1	2,4	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Radius dx.	dist. 2/3 frag.	1	1,1	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Ulna dx.	dist. 2/3 frag.	1	1	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Vertebra lumbalis	corpus excl. Frag.	3	0,8	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Vertebra lumbalis	arcus frag.	3	0,9	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Mc	kokonainen	3	0,5	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Phalang manus	excl. Frag.	6	0,4	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Costa	corpus frag.	2	0,3	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Ossa longa	diaf. Frag.	1	0,4	infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Coxae dx.	ilium excl. Frag.	1	1,7	infant/infans I				MNI=2, ei kuulu vainajaan 3
Femur dx.	dist. Diaf. Frag.	1	2,7	infant/infans I				
Phalang 1 manus	kokonainen	1	0,1	infant/infans I				
Phalang 2 manus	excl. Frag.	2	0	infant/infans I				
Vertebra lumbalis	arcus dx.	3	0,9	alle 1 vuotta				
Vertebra lumbalis	arcus sin.	3	0,8	alle 1 vuotta				
Vertebra lumbalis	corpus excl. Frag.	1	0,2	infant/infans I				
Sacrum	arcus dx.	2	0,2	infant/infans I				

Vainaja 35

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ilg/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
51	kokonainen	1	0	initial root formation, Ubelaker 0,5v				
52	kokonainen	1	0	initial root formation, Ubelaker 0,5v				
53	kokonainen	1	0					
54	kokonainen	1	0	crowm complete, Ubelaker 0,5v				
55	PE	1	0	crown 2/3, Ubelaker 0,5v				
61	kokonainen	1	0	initial root formation, Ubelaker 0,5v				
62	kokonainen	1	0	initial root formation, Ubelaker 0,5v				
84	kokonainen	1	0	crowm complete, Ubelaker 0,5v				
85	PE	1	0	crown 2/3, Ubelaker 0,5v				

Ysikko 3

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ilg/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Zygomaticum dx.	kokonainen	1	0,3	infant				
Temporale sin.	pars petrosa frag.	1	2,8					

Ysikko 48

Luu	Luu osa	Kpl	Paino (g)	Ilg/Pituus	Sukupuoli/MD	BL	C	Patologia yms.
Femur dx.	excl. Prox. Et dist. Frag.	1		pituus noin 73 mm, 0,0-0,5 vuotta				
Tibia dx.	excl. Prox. Et dist. Frag.	1		pituus noin 63 mm				

Vainaja 1

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	noin 0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)		
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	noin 0 vuotta	Infant

Vainaja 2

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	noin 2-3 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	3-4 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-3,5 vuotta	Infans I

Vainaja 3

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0,5-1 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	1-2 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-1,5 vuotta	Infant/Infans I

Vainaja 4

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0,5 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	noin 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 6

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	4 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	3-5 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	2,5-3,5 vuotta	Infans I

Vainaja 7

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	1 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	0-2 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-1,5 vuotta	Infans I

Vainaja 8

lapsi

Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	?	?
Luiden pituus (Ubelaker 1989)		

Vainaja 9

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	1 vuotta	Infant/Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 3 vuotta	Infant/Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-1,5 vuotta	Infant/Infans I

Vainaja 10

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	noin 1 vuotta	Infant/Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 11

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 12

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	5 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	5-11 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	3,5-4,5 vuotta	Infans I

Vainaja 13

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 2 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 14

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	2 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	2-4 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-1,5 vuotta	Infans I

Vainaja 15

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant
---------------------------------------	--------------	--------

Vainaja 16

Mies

Adultus

Hampaiden kulumat (Varrela 1996)	noin 20-25 vuotta	Adultus
Calvicle facies sternalis (Suchey)	yli 20 vuotta	Adult
Auricular surface (Lovejoy et al. 1985)	noin 25-35 vuotta	Adultus
Pubic symfysis (Brooks and Suchey 1990)	noin 19-34 vuotta	Adultus
Suturasynostosis (Meindl and Lovejoy 1985)	20-40 vuotta	Adultus

Vainaja 17

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	3 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	3-5 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-3,5 vuotta	Infans I

Vainaja 18

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 19

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	5-6 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	4-5 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	2,5-3,5 vuotta	Infans I

Vainaja 20

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 21

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant

Vainaja 22

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
---------------------------------------	----------	--------

Vainaja 23

Infant

Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant
-------------------------------	--------------	--------

Vainaja 24

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0-0,5 vuotta	Infant

Vainaja 25

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant

Vainaja 26

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 1 vuotta	Infant
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant

Vainaja 27

Mies

Adultus

Hampaiden kulumat (Varrela 1996)	noin 20-25 vuotta	Adultus
----------------------------------	-------------------	---------

Vainaja 28

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	2 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	alle 5-7 vuotta	Infans I
Luiden pituus (Ubelaker 1989)	0,5-1,5 vuotta	Infans I

Vainaja 29

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
---------------------------------------	----------	--------

Vainaja 30

Mies

Adultus

Hampaiden kulumat (Varrela 1996)	noin 25-30 vuotta	Adultus
Suturasynostosis (Meindl and Lovejoy 1985)	alle 50 vuotta	Adultus

Vainaja 31

Mies

Adultus

Hampaiden kulumat (Varrela 1996)	noin 20-30 vuotta	Adultus
Auricular surface (Lovejoy et al. 1985)	noin 25-29 vuotta	Adultus
Suturasynostosis (Meindl and Lovejoy 1985)	30-50 vuotta	Adultus/Maturus

Vainaja 32

Infans I

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	1,5 vuotta	Infans I
Metafyysit (Sheuer and Black 2004)	1-2 vuotta	Infans I

Vainaja 33

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0 vuotta	Infant
---------------------------------------	----------	--------

Vainaja 34

Infans I

Vainaja 35

Infant

Hampaiden puhkeaminen (Ubelaker 1989)	0,5 vuotta	Infant
---------------------------------------	------------	--------

Vainaja 16

Mies

Luun osa	F	F?	?	M?	M
Glabella					x
Margo supraorbitalis				x	
Tuber frontale				x	
Tuber parietale					x
Protuberantia occ. ext.					x
Processus mastoideus					x
Arcus zygomaticus					x
Nasale					x
Zygomaticum				x	
Angulus mandibularis				x	
Trigonum mandibula					x
Incisura ischiadica major					x
Sulcus preauricularis					x
Facies auricularis			x		
Foramen obturatum					
Iliac crest					
Pubis					
Symphysis pubica					
Angulus subpubicus					

Metritsen sukupuolenmäärittäminen:

Scapula dx. glenoid br. 30,3 mm	x				
Clavicula dx. Pituus 150 mm		x			
Humerus dx. caput SI 48,7 mm	x				
Radius dx. caput br. 24,2 mm	x				
Scapula sin. glenoid br. 29,4 mm	x				
Clavicula sin. Pituus 150 mm		x			
Humerus sin. caput SI 46,9 mm		x			
Humerus sin. epicondylus br. 64,4 mm					
Humerus sin. dist. Art. Br. 46,3 mm					
Radius sin. caput br. 24,4 mm	x				
Femur dx. caput SI 48,2 mm	x				
Femur dx. epicondylus br. 83,1 mm					
Tibia dx. prox. Art. Br. 75,1 mm					
Femur sin. caput AP 47,1 mm		x			
Femur sin. caput SI 47,2 mm		x			

Vainaja 27

Mies?

Luun osa	F	F?	?	M?	M
Glabella				x	
Margo supraorbitalis					
Tuber frontale					
Tuber parietale					
Protuberantia occ. ext.				x	
Processus mastoideus					
Arcus zygomaticus					
Nasale					
Zygomaticum					
Angulus mandibularis					
Trigonum mandibula					
Incisura ischiadica major					
Sulcus preauricularis					
Facies auricularis					
Foramen obturatum					
Iliac crest					
Pubis					
Symphysis pubica					
Angulus subpubicus					

Vainaja 30

Mies

Luun osa	F	F?	?	M?	M
Glabella					x
Margo supraorbitalis					x
Tuber frontale					x
Tuber parietale					
Protuberantia occ. ext.				x	
Processus mastoideus					x
Arcus zygomaticus					x
Nasale					x
Zygomaticum				x	
Angulus mandibularis			x		
Trigonum mandibula					x
Incisura ischiadica major					
Sulcus preauricularis					
Facies auricularis					
Foramen obturatum					
Iliac crest					
Pubis					
Symphysis pubica					
Angulus subpubicus					

Vainaja 31

Mies

Luun osa	F	F?	?	M?	M
Glabella					x
Margo supraorbitalis					x
Tuber frontale					x
Tuber parietale					x
Protuberantia occ. ext.			x		
Processus mastoideus					x
Arcus zygomaticus					x
Nasale				x	
Zygomaticum					x
Angulus mandibularis				x	
Trigonum mandibula				x	
Incisura ischiadica major					x
Sulcus preauricularis				x	
Facies auricularis					x
Foramen obturatum					
Iliac crest					
Pubis					
Symphysis pubica					
Angulus subpubicus					

Metritsen sukupuolenmäärittäminen:

Scapula dx. glenoid br. 28,0 mm		x			
Humerus dx. Caput AP 45,4 mm					
Humerus dx. Caput SI 49,4 mm	x				
Humerus dx. epicondylus br. 62,6 mm					
Humerus dx. dist. Art. Br. 46,8 mm					
Radius dx. caput br. 24,4 mm	x				
Coxae dx. acetabulum height 54,2 mm					
Femur dx. caput AP 49,0 mm	x				
Femur dx. caput SI 48,4 mm	x				
Coxae sin. acetabulum height 54,4 mm					
Femur sin. caput AP 47,9 mm		x			
Femur sin. caput SI 49,0 mm	x				

Vainaja 16

	Luun pituus cm	Sjøvold	+/- (cm)	Trotter et al. M	+/- (cm)
Humerus dx.	32,2	167,9	4,94	171,2	4,57
Radius dx.	24,8	169,9	4,94	173,7	4,66
Humerus sin.	32,6	169,8	4,94	172,3	4,57
Ulna sin.	26,8	172,6	4,96	176,3	4,72
Radius sin.	24,7	169,5	4,94	173,3	4,66
Femur dx.	46	170,9	4,52	172,3	3,94
Tibia dx.	36,6	169,5	4,11	170,5	4
Femur sin.	45,5	169,6	4,52	171,1	3,94
Tibia sin.	36,6	169,5	4,11	170,5	4
Keskiarvo		169,9	4,7	172,4	4,3

Vainaja 30

	Luun pituus cm	Sjøvold	+/- (cm)	Trotter et al. M	+/- (cm)
Tibia sin.	33,3	159,5	4,11	162,5	4

Vainaja 31

	Luun pituus cm	Sjøvold	+/- (cm)	Trotter et al. M	+/- (cm)
Humerus dx.	31,1	162,7	4,94	168,0	4,57
Ulna dx.	23,1	155,4	4,96	162,4	4,72
Radius dx.	25,1	171,1	4,94	174,8	4,66
Humerus sin.	31,1	162,7	4,94	168,0	4,57
Ulna sin.	22,9	154,4	4,96	161,7	4,72
Radius sin.	24,9	170,3	4,94	174,1	4,66
Femur dx.	43,1	163,3	4,52	165,5	3,94
Tibia dx.	33,7	160,7	4,11	163,5	4
Femur sin.	43,2	163,6	4,52	165,8	3,94
Keskiarvo		162,7	4,8	167,1	4,4

Vainaja	Ikä	Keripukki	Riisitauti	LEH	Cribra	Calculus	Caries	Trauma	Endocranial	Muu
1	Infant	1								
2	Infans I	?	?		1	1				
3	Infans I	1	1		1					
4	Infant									
6	Infans I					1				
7	Infans I								1	
9	Infans I		1						1	1
10	Infant	1							1	
11	Infant	1							1	
12	Infans I					1				
13	Infant	1								
14	Infans I			1						
15	Infant									
16	Adultus					1		1		2
17	Infans I					1				1
18	Infant	1								1
19	Infans I					1				1
20	Infant	1								1
21	Infant	1								1
22	Infant									
23	Infant									
24	Infant	1							1	1
25	Infant	1								
26	Infant	1								1
27	Adultus			1		1	1			
28	Infans I								1	
29	Infant									
30	Adultus					1	1	1		1
31	Adultus			1		1	1			
32	Infans I									
33	Infant									
34	Infans I									
35	Infant									
		11	2	3	2	9	3	2	11	6

LEH   Kiillehypoplasia
Cribra   Cribra orbitalia
Calculus   Hammaskivi
Caries   Reikä hampaassa
Trauma   Vamma
Endocranial   Kallon sisäpuolella oleva uuden luun muodostus